

Gıvınlın köprü gamurc



2022

Ziyaretler / İstanbul Valiliği
Yeni Yıl Daveti

Kültür / Göbeklitepe ve
Beşiktaşlıyan Nişanı

Yeni Yayınlar / Takuhi Tovmasyan ve
Varujan Zilciyan

İmtiyaz Sahibi
ve Sorumlu Müdür

Rehan Nazan Sarıbay

Yayın Kurulu

Ayda Baloğlu
Karekin Barsamyan
Tatyana Çubukkeryan Çeliktop
Marta Joslin Çerme Dinçkayıkçı
Mari Jaklin Koçyan
Mikael Uçar
Manuşak Kemalyan Uygunoğlu
Vartan Kirakos

Ermenice'ye Çeviri

Vera Çıkınoğlu
Sarin Akbaş

Grafik Tasarım

Çiğdem Gabriella Bakırcı

İletişim Sorumlusu

Talin Ergüneş Gazer

gamurç

Türkiye Ermeni Katolik
Cemaat ve Etkinlikler Bülteni

2022 Aralık
December
Դեկտեմբեր

İçindekiler

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

- 02-03 Թաղային Հնտրութիւնները՝
Համայնքային վերանորոգ Շրջանի
Մը Նօթճաբեր, Նոր Հանգրուան Յոյսի
- 11 Մկրտիչ Պէշիկթաշեան Շքանշանի
Պարգևատրութեան Հանդէս
- 18-23 Հարցազրոյց Թրքական Երաժշտութեան
Մեկնաբան Հիւլիա Աթաճան
Եշիլալթայի հետ
- 27-29 Աթաթիւրքի Անուան Գրադարան
«Պատմութիւն, Հաւատք, Ծէս
Իսթանպուլի Մէջ» Բ. Դասախօսութիւն.
Հայ Կաթողիկէ Համայնքը
- 35-37 Մամիկներու Խոհանոցէն Համերու
Յուշեր: Հարցազրոյց «Մեր Շէն
Սեղանէն» Գիրքին Հեղինակ՝ Թագուհի
Թովմասեանի հետ
- 44 Սիրոյ Առաքեալը Ս. Յովհաննէս
- 46 Աշնան Երգ
- 51-54 2022 Տարին Մի Քանի Էջերով

- 04-05 Cemaatimiz için Yeni Bir Dönemin Müjdecisi,
Yeni Bir Umut Kapısı: Mütevelli Heyetleri Seçimleri
- 06-07 Yeni Yıl Yortusu: İstanbul Valisi Ali Yerlikaya'nın Ev
Sahipliğinde Çırağan Sarayında Resepsiyon
- 08-10 Hayatını Tiyatro Sanatına Adanmış Boğos Çalgıcıyan'ın
Mıgırdiç Beşiktaşlıyan Nişanı ile Taltif Edilmesi Töreni
- 12-13 Göbeklitepe Karahantepe Etkinliği
- 14-17 İlhamını İnsandan Alan Bestekar Varujan Zilciyan Kitabın
Yazarı Hülya Atacan Yeşilaltay İle Kitap Üzerine Söyleşi
- 24-26 Atatürk Kitaplığı "İstanbul'da Tarih,
İnanç, Ritüel" 2 Ermeni Katolik Cemaati
- 30-34 Takuhi Tovmasyan ile Sofranız Şen Olsun
- 38-39 Miçink Ayini
- 40-41 Ortaköy Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi
- 42 Mıgırdiç Beşiktaşlıyan ve Aziz Krikor Lusavoriç Okulu
- 42 Bomonti Mihitryan Okulu'ndan Yetişenler
- Derneği'nin 10. Yıl Kutlama Yemeği
- 43 Sevgi Havarisi Aziz Yuhanna
- 45 Kadıköy Surp Levon Kilisesi Michel Halaçoğlu
Kütüphanesi Açılışı
- 46 Chanson D'automne
- 47-50 2022 Yılında Gerçekleşen Etkinlikler

Atıf Yılmaz Cad. No:17 34435 Beyoğlu - İSTANBUL / TÜRKİYE
Tel.: +90 212 244 12 58 e-mail: narodminasyan9@gmail.com

www.armcatistanbul.org

ԹԱՂԱՅԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳ ՇՐՋԱՆԻ ՄԸ ՆՕԹՃԱԲԵՐ, ՆՈՐ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆ ՅՈՅՍԻ

Յետ գրեթե տասնամեայ երկար սպասումի մը տեղի ունեցան հոսակ, Պետական բարձր կարգադրութեամբ, ոչ իսլամ փոքրամասնային համայնքներու թաղական խորհուրդներու կամ հոգաբարձութիւններու ընտրութիւնները անցեալ տարւոյն աշնան, իրաքանչիւր համայնքի համար՝ նոյնինքն համայնքին կողմէ սահմանուած օրացոյցի մը համաձայն:

Հայ Կաթողիկէ Համայնքին ընտրութիւնները տեղի ունեցան 18 Դեկտեմբեր Կիրակի օր, երբ քաղաքիս Հայութիւնը կը տօնէր մեծ հանդիսատրութեամբ նախընթաց Շաբաթ օրուան զուգադիպող Մծբնայ Ս. Յակոբ Հայրապետին տօնը, որու հանդէպ Հայ ժողովուրդին սնուցած վաղնջական սէրն ու ջերմեռանդութիւնը դարձեալ յիշեցնելու կարիքը չկայ այստեղ:

Կրնանք ուրախութեամբ նշել, որ ընտրութիւնները ընթացան առ հասարակ հանդարտ մթնոլորտի մը մէջ: Ընտրութիւնները անմիջաբար կանխող օրերուն տեղի ունեցած ինչ ինչ թիւրիմացութիւններ, յատկապէս Բանկալիի Միւլիթարեան Վարժարանին ընտրելի հոգաբարձութեան և

ընտրական մարմնին նկատմամբ՝ բարեբախտաբար չունեցան այլասերող զարգացումներ, բացի այս տողերը ստորագրող հովուապետին նկատմամբ ընկերային որոշ լրասփիռներու վրայ երևան եկած լոտալից արտայայտութիւններէն, որոնց բնականաբար անդրադարձ չտրուեցաւ: Նկատի առած զրպարտութեան և վարկաբեկութեան ծանր հանգամանքը, զոր կ'ուզենք վերագրել թիւրիմացութեան, բոլորին համար կը հայցենք բարոյն Աստուծոյ ներուաճ ու թողութիւնը:

Ինչպէս կը միտի արտայայտել մեր այս խմբագրականին վերնագիրը, կատարուած ընտրութիւնները կը նկատենք, կ'ուզենք նկատել անկիւնադարձային հանգրուան մը մեր համայնքի կեանքին ու առօրեային մէջ՝ մէկէ աւելի պատճառներով:

Ա. Աւելի հասասարակչիւ, աւելի համայնքակեդրոն, հոգաբարձուի պաշտօնի ներառումներուն և պահանջներու մասին աւելի գիտակից տրամադրութիւններու ձևատրումը, արդիւնք վստահաբար՝ տասնամեակներէ ի վեր տիրող որոշ մտայնութիւններու և գործելակերպերու առթած յոսախաբութիւններուն և դժգոհութիւններուն:

Բ. Կրօնական հասարակություն, Եկեղեցույ տեղւոյն և դերին վերագնահատումը՝ նաև հասարակական, ընկերային, համայնքային հարթակներու վրայ: ԺԺ. դարէն սկսեալ գործող՝ յատկապէս արտաքին ազդեցութիւններու բերմամբ ծայր տուած հակակրօն հոսքերը, իրենց առթած յուսախաբութիւններով ու շփոթներով, տեղի տուին՝ կը կարծես՝ կրօնքի ու Եկեղեցույ նկատմամբ աւելի հասուն և հաասարակշիռ մերձեցումներու:

Գ. Որպէս արդիւնք վերոնշեալ ազդակներուն՝ առաւելող գիտակցութիւնը թաղականի կամ հոգաբարձուի պաշտօնին համայնքային պատասխանատուութեան, այդ պաշտօնին նաև եկեղեցական ու սրբազան, նուիրական բնոյթին, վճռականօրէն տարբերելով երկար տասնամեակներ տիրող ու տիրապետող հայեացքներէն, ըմբռնումներէն, համոզումներէն, որոնց արդիւնքը եղան առաւելաբար անհատապաշտ, յաճախ խորհրդակցամերժ, մերթ խմբակակեդրոն և ինքնագլուխ վերաբերումներ՝ թէ՛ մտածողութեան և թէ՛ գործադրութեան հարթակներուն վրայ:

Իմ մատթանքս է ի սրտէ, և կը խորհիմ այս մատթանքովս թարգման հանդիսանալ մեր բովանդակ համայնքին զգացումներուն և իղձերուն, որ մեր այս ներկայ նախնական վերլուծումը ժամանակի ընթացքին յայտնուի և հաստատուի որպէս իրատես և իրապաշտ դիտարկում, որպէս բարեգուշակ հասաստում, որպէս դիպուկ, յոսակերտիչ կանխազգացում և կանխատեսութիւն:

† Տ. Լևոն Արք. Զեքիեան
Վիճակատր Իսթանպուլի և Թուրքիոյ
Կաթողիկէ Հայոց

Պէյօղլու, Սաքըզաղաձը
19 Յունուար 2023



CEMAATİMİZ İÇİN YENİ BİR DÖNEMİN MÜJDECİSİ, YENİ BİR UMUT KAPISI: MÜTEVELLİ HEYETLERİ SEÇİMLERİ

Hemen hemen on yıllık uzun bir beklentiden sonra; Cemaat Vakıfları seçimleri, geçen Haziran ayında yayınlanan yeni yönetmelik uyarınca ve Cemaatler tarafından belirlenen tarihlerde, nihayet gerçekleşti.

Ermeni Katolik Cemaatinin seçimleri 18 Aralık Pazar günü yapıldı. Aynı gün Kilisemiz; yortusu bir önceki Cumartesi gününe rastlayan Nusaybinli Aziz Yakub'un anısını ihtişamlı bir şekilde kutluyordu. Nitekim Ermeni halkının, yüzyıllar boyu Aziz Yakub'a karşı beslediği çok özel sevgi ve ruhsal bağlılık tarihte iz bırakmış bir gerçektir. Memnuniyetle teyit edebiliriz: Seçimler, genelde sakin bir ortamda geçti. Seçimlerin hemen öncesinde Pangaltı Mihitryan İlk ve Orta Okul-

ları ve Lisesi Vakfıyla ilgili olarak baş gösteren bazı yanlış anlaşmalar ve hoşnutsuzluklar, şükürler olsun, yolu şaşırtan durumlara neden olmadı. Bu satırları imzalayan Ruhani Reis hakkında belirli sosyal medya platformlarında görülen tahkir sözleri dikkate alınmazsa, seçimlerin arz ettiği genel tablo, oldukça olumludur. Bilgi yoksunluğuna atfetmek istediğimiz mevzu bahis sözlerse, tabii karşılıksız kaldı. Bu sözleri sarf eden herkes için Yüce Allah'ın affını yürekten dileriz.

Bu yazımıza başlık oluşturan sözlerin de belirttiği gibi, yapılan seçimleri Cemaatimizin yaşamında ve güncel uğraşları kapsamında, birden fazla nedenle, bir dönüm noktası olarak görmekteyiz. Bu nedenleri kısaca özetleyelim.

a. Özellikle gençler ve orta yaşlı kişiler arasında daha dengeli, Vakıflar bağlamında Cemaatin merkezi konumuna daha dikkatli ve duyarlı, Vakıf mütevellisi görevinin içerik ve gereksinimleri hakkında daha bilinçli tutumların oluşması. Bu tutumları, uzun yıllar hükmeden belirli zihniyet ve davranışlara, bunların sonucu olan hayal kırıklıklarına ve hoşnutsuzluklara karşı bir tepki olarak görmenin yanlış olmayacağı kanısındayım.

b. 19. yüzyıl boyunca filizlenen ve 20. yüzyılda kendini daha çok hissettiren din karşıtı dış tesirlerin ilke ve davranışlarından ayrılarak; genelde dinî inancın ve özelde, Hristiyan toplulukları düzeyinde, Kilisenin ve bilhassa Cemaate ait mülk ve değerlerin yeniden, yeni bir anlayışla takdiri, bu ve benzeri konularda daha isabetli tutumların oluşması.

c. Sözünü ettiğimiz bu etkenlerin sonucu olarak, mütevellî görevinin içerdiği toplumsal sorumluluk, keza bu sorumluluğun Kiliseye içten içe bağlı kutsal mahiyeti hakkında gittikçe yükselen bilinç. Bir yandan bu bilincin, diğer yandan onyıllar boyu hükmeden; bireyci, çoğu kez fikir teatisine yabancı, sıkça partizan ve kendine buyruk zihniyet ve tavırların, uygulama ve davranışların, taban tabana ters düştüğünü burada tekrar hatırlatmaya gerek yoktur sanırım.

Bugün ruhumun derinliklerinden yükselen temennim şudur ki, dikkat ve düşüncelerinize sunduğum bu analiz, zamanın ilerlemesiyle sahiden gerçekçi, gerçeği gören ve algılayan bir gözlem, hayırlar müjdecisi bir öngörü, umut ilham eden bir hissiyat ve önsezi olarak kendini onaylasın. Bu temennimle tüm Cemaatimizin hislerini, özlem ve dileklerini dile getirmekle kalmayıp onun muteber sözcüsü ve sadık mütercimi olduğuma eminim.

*Beyoğlu, Sakızağacı
İstanbul, 19 Ocak 2023*

*† Levon Zekiyan
İstanbul ve Türkiye Ermeni Katolikleri
Ruhani Reisi*





'YENİ YIL YORTUSU'

İSTANBUL VALİSİ ALİ YERLİKAYA'NIN EV SAHİPLİĞİNDE ÇIRAĞAN SARAYI'NDA RESEPSİYON

İstanbul Valiliğince Noel Bayramı ve Yeni Yıl vesilesiyle düzenlenen programda; İstanbul Valisi Ali Yerlikaya, Hristiyan dini ve ruhani temsilciler, başkonsoloslar, yabancı basın kuruluşlarının temsilcileri ve davetliler ile bir araya geldi.

Türkiye Ermenileri 85'inci Patriği Sahak Maşalyan, Türkiye Ermeni Katolikleri Ruhani Lideri Boğon Levon Zekiyan, Türkiye Süryani Katolik Cemaati Ruhani Lideri Orhan Abdulahad Çanlı, Süryani Kadim Kilisesi Metropolit

Filüksinos Yusuf Çetin, Keldani Katolik Kilisesi Ruhani Lideri Vekili Mgr. François Yakan, Latin Katolik Kilisesi'nden Fr. Lucian Abalintoaieive çok sayıda Hristiyan din adamı ile çeşitli ülkelerden başkonsoloslar katıldı.

Trio müzik dinletisi ile başlayan programda Vali Yerlikaya, katılımcılara hitaben bir konuşma yaptı.

"İSTANBUL BÜYÜK BİR GELENEĞİN SİMGESİDİR"

“Kadim medeniyetlerin mirasını gururla taşıyan, üç imparatorluğa başkentlik yapan İstanbul’umuz ışıltısıyla etrafını aydınlatan bir yıldız gibi. Bu güzel şehirde, yüzyıllardan beri camiler, kiliseler, sinagoglar hep yan yana durmuşlar. Sadece bahçe duvarlarıyla değil, gönülleriyle de birbirlerine omuz vermişler. Aynı gök kubbenin altında huzur ikliminde varlıklarını sürdürmüşler. Dün böyleydi, bugün böyle, yarın da böyle olacaktır. İtalyan yazar ve gezgin Edmondo de Amicis 150 yıl öncesinde kaleme aldığı "İstanbul" adlı seyahatnamesinde; 'İstanbul'a bir bakışımı bile, bir imparatorluğa değişmem' diyordu. Çünkü İstanbul, büyük bir geleneğin simgesidir. Fatih Sultan Mehmet Han, 1453'te bu kutlu şehri fethettiğinde, İstanbul'da bulunan farklı inanç topluluklarına “Bu andan itibaren, ne hürriyetiniz ne de hayatlarınız hakkında korkmayınız. Kimseye zulüm yapılmayacaktır. Hiç kimse dini inanışlarından dolayı cezalandırılmayacaktır” demişti. Bu tarihi söz; 569 yıldır İstanbul’un sözüdür ve mührüdür. Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün kurduğu ve 100. yılını kutlamaya hazırlandığımız Türkiye Cumhuriyetimiz de aynı tarihi anlayışın bir tezahürüdür.” dedi.

Vali Yerlikaya konuşmasını, “Bundan sadece 1 ay önce, 13 Kasım günü, İstiklal Caddesi’ndeki hain terör saldırısında 6 vatandaşımızı kaybettik. Bu hain saldırıdan hemen sonra İstanbul’umuzdaki ruhani liderler ve dost ülkelerin başkonsolosları, sadece taziyelerinizi iletmekle kalmadınız. O hain patlamanın olduğu noktaya bıraktığınız karanfil-lerle seslerinizi yükselttiniz ve acımızı paylaştınız. Tüm insanlığa verilen o mesaj, kötülere ve kötülöklere karşı aynı duruşu sergilemek, bir olmak ve beraber olabilmektir. Bu vesileyle, acımızı paylaşan ruhani liderler ve saygıdeğer diplomatlara bir kez daha şükranlarımı sunuyorum. Noel’in ve Yeni Yılın, Hristiyan yurttaşlarımıza, siz değerli misafirlerimize, Hristiyan âlemine ve tüm dünyaya huzur, barış ve mutluluk getirmesini diliyor, sizleri sevgi ve saygıyla selamlıyorum” ifadeleriyle tamamladı.

Program, günün anısına hatıra fotoğrafı çekimiyle sona erdi.





HAYATINI TİYATRO SANATINA ADAMIŞ BOĞOS ÇALGICIYAN'IN MIGIRDIÇ BEŞİKTAŞLIYAN NİŞANI İLE TALTİF EDİLME TÖRENİ

Türkiye Ermeni Katolik Patrikhanesi tarafından Modern Ermeni Edebiyatı'nın en önemli temsilcilerinden şair ve düşünür Mıgırdiç Beşiktaşlıyan adına verilen özel nişan bu yıl Ermeni tiyatrosuna katkılarıyla tanınan Boğos Çalgıcıoğlu'na takdim edildi. Mıgırdiç Beşiktaşlıyan nişanı 2017 yılında fotoğraf sanatçısı Ara Güler'e ve 2020 yılında Marmara Gazetesi genel yayın yönetmeni Rober Haddecıyan'a takdim edilmiştir.

11 Haziran 2022 Cumartesi günü Beyoğlu Atlas Sineması'nda yapılan tören, Tamar Mangasar (Ermenice) ve Natali Mihranyan'ın (Türkçe) sunumu eşliğinde gerçekleşti. Açılış konuşmasını Kültür ve Turizm Bakanı yardımcısı Ahmet Misbah Demircan yaptı. Taltif töreninde sırasıyla tiyatrocu ve yazar Bercuhi Berberoğlu, akademisyen Dr. Mehmet Fatih Uslu, Boğos Çalgıcıoğlu'nun öğrencilerinden Murat Cavak, Mimesis editörü ve eğitimci Fırat Güllü ve tiyatro

tarihi araştırmacısı Nesim Ovadya İzrail, Boğos Çalgıcıoğlu'nu anlatan birer konuşma yaptılar. Türkiye Ermeni Katolik Patrikhanesi'nin ev sahipliği yaptığı töreni, kalabalık izleyicilerin yanı sıra, konsoloslar, din adamları, basın mensupları ve eğitimciler ilgi ve beğeniyle izledi. Törende dünyaca ünlü duduk sanatçısı Aram İpekciyan ve perküsyoncu Burag Mesropyan bir dinleti sundu. Şef Hagop Mamigonyan'ın yönetimindeki Lusavoriç Korosunun renkli performansı seyirciler tarafından büyük beğeniyle izlendi. Tören Ermeni Katolikleri Ruhani Reisi Başepiskopos Levon Zekiyan'ın teşekkür konuşmasıyla devam etti. Konuşmasında halkların kardeşliğini vurgulayan sayın Zekiyan, Boğos Çalgıcıoğlu'nun hem Ermeni Cemaatine hem tiyatro sanatına hem de iki toplum arasındaki bağların güçlenmesine yaptığı katkının altını çizerek onu Mıgırdiç Beşiktaşlıyan Özel Nişanı'yla taltif etti.



Başepiskopos sayın Levon Zekiyan Kültür ve Turizm Bakanlığı'na, her konuda destek olan bakan yardımcısı Ahmet Misbah Demircan'a, tertip heyetine ve bu görkemli törenin düzenlenmesinde tüm emeği geçenlere sırasıyla ve isimleriyle tek tek teşekkür etti. Törenin sonunda sahneye çıkan Boğos Çalgıcıyan heyecanını ve duygularını dile getirdi. Tüm konuşmacıların sahnede yer alması ve ödülleri takdim edilmesinin ardından tören sona erdi.

İlk konuşmacı Kültür ve Turizm bakan yardımcısı Ahmet Misbah Demircan, müzik, edebiyat ve tiyatronun halklar arasında kardeşliği pekiştirdiğini ve Ermenilerle Türkler arasında böyle bir bağın geçmişten bugüne uzadığını söyledi. Modern Ermeni Tiyatrosunun fikir mimarı Mıgırdiç Beşiktaşlıyan'ın hem kendi dönemini hem de kendinden sonraki kuşakları aydınlatan, Ortaköy'de gerçekleştirdiği tiyatro çalışmalarıyla ülkenin kültürel faaliyetlerine katkıda bulunduğunu ve kendisinin de onu hatırlatan böyle bir törende bulunmaktan mutluluk duyduğunu belirtti.

Boğos Çalgıcıoğlu'nun hayatını ve tiyatro ile bağını anlatan kısa bir belgeselin ardından konuşmacı Bercuhi Berberoğlu, iyi bir ağabey ve iyi bir insan olan Boğos Çalgıcıoğlu'nun tiyatro alanında ciddi araştırmalar yaptığını dile getirdi.

Sıradaki konuşmacı Fatih Mehmet Uslu, Boğos Beyle Boğaziçi Üniversitesi'nde Osmanlı Ermeni

Tiyatrosu üzerine yaptığı doktora çalışmaları sırasında karşılaştığını ve Osmanlı tiyatro tarihi ve edebiyatı üzerine araştırmalar yaparken Boğos Çalgıcıoğlu'nun bilgi birikiminden faydalandığını sözlerine ekledi. Osmanlı tiyatrosunun Ermeniler tarafından kurulan bir emeğin de katkısıyla var olduğunu ve bugün bunun çok daha iyi anlaşıldığını vurgulayan Fatih Mehmet Uslu, Boğos Çalgıcıoğlu'nun Osmanlı-Ermeni tiyatrosunun tanınmasını sağladığını ve bu temelin ülkenin kültüründe ve tiyatrosunda ne kadar etkili olduğunu gösteren çalışmaların pek çoğuna imza attığını belirtti. Yaptığı üç önemli çeviri ile ve bazı oyunların sahneye aktarılma sürecine sağladığı katkıların yanı sıra Boğos Çalgıcıoğlu'nun aslında İstanbul tiyatro geleneğinin yaşayan anıtı olduğunu sözlerine ekledi. Boğos Çalgıcıoğlu'nun ilk öğrencilerinden olan Murat Çavak, onunla Getronagan Derneğinde "Al Başına Belayı" adlı oyun esnasında tanıştıklarını ve onun sayesinde tiyatro kursuna devam ederek dernekte çok başarılı oyunlar sergilediklerini belirtti. Boğos Çalgıcıoğlu'nun sanata ve tiyatroya olan sevgisinin hiç eksilmeden hatta artarak devam ettiğini sözlerine ekledi.

Ödül törenin bu bölümünde günümüzün önemli duduk üstatlarından Aram İpekjdian ve perküsyoncu Burag Mesrobyan'ın duduk dinletisi yer aldı.



Dinletinin ardından sahneye çıkan konuşmacılardan Fırat Güllü, Oğuz Beyle, bilinen adıyla Boğos Çalgıcıoğlu ile tanışıklığı 1970’li yıllara dayandığını söyledi ve birlikte yaptıkları çalışmalarından bahsetti. Ortak çalışmalarının ilk meyvesi olan Sarkis Tütünciyan’ın (Şarasan) 1908 yılına kadar geri giden ancak 1914’te basılan eseri “Türkiye’de Ermeni Sahnesi ve Çalışanları” başlığıyla Türkçeye çevrilerek yayımlandığını belirtti. “Modern Ermeni Tiyatrosu”nu çeviren de 2013 yılında Boğos Çalgıcıoğlu’dur. Gösteri sanatları tarihi ile alakalı 1970 yılından sonra hiçbir çalışma yapılmamıştır. Onun tabulaşmış bir alanda yaptığı çalışmalar paradigmaları değiştirdi. Boğos bey her türlü çalışmaya çok güçlü sosyal ilişkilerle başlayan bir kişidir” dedi. Uzun yıllar içerisinde gelişen dostluklarında Ermeni tarihi, edebiyat, Ermeni kültürü, dünya gündemi yanı sıra insana ait her şey derin sohbetlerinin konusu olmuş ve çok geniş bir aileye dönüşmüşler ve bu ailenin temelinde de tiyatro olmuştur. Fırat Güllü, “Emeğiyle, sınırsız dostluğuyla, birleştirici gücü ve bilgeliğiyle bu aile ayakta kalmış ve gelişmiştir” dedi. Hagop Baronyan’ın fotoğrafının şehir tiyatrolarının duvarına asılmasını sağladı, Güllü Hagop’un kayıp mezarını buldu. Afife Jale’nin unutulmuş ismini tekrar açığa çıkardı. Gençlere çok ilham verdi” diyen Fırat Güllü, yeni projelerde yer almaya devam edeceklerini sözlerine ekledi.

Konuşmacılardan tiyatro tarihi araştırmacısı, yazar ve mühendis Nesim Ovadia İzrail konuşmasında; “170 yıllık bir geçmişe sahip olan Ermeni Tiyatrosu’nun günümüzdeki en yetkin ve çalışkan ismi Boğos Çalgıcıoğlu’dur, o kendisini tiyatroya adanmış bir kişidir. Osmanlı Tiyatrosu’nun kurucularının neslinin çok canlı bir örneği olarak karşımızda duran Boğos Bey genç yaşında başladığı tiyatro serüveninde her alanda yer aldı;

yazar, oyuncu, çevirmen ve tiyatro tarihi araştırmacısı oldu. Aynı zamanda bir çok kimseye tiyatro sevdasını aşıladı” şeklinde ifadelerle yer verdi.

Şef Hagop Mamigonyan’ın yönettiği koro törenin devamında etkileyici bir konser sundu.

Törenin sonlarına yaklaşırken Ermeni Katolikleri Ruhani Reisi Başepiskopos Levon Zekiyan söz alarak ruhanileri, elçi ve diplomatları ve seyircileri sevgiyle selamladı.

Ermeni kültürü ve toplumsal değerlerin sıkıştığı gettodan çıkmasına bir katkı sunmuş olmaktan mutlu olduğunu belirten Başepiskopos sayın Zekiyan, Boğos Çalgıcıoğlu’nun hayatının en büyük tutkusu olan tiyatroyu insanlara sevdirdiğini belirterek Mıgırdiç Beşiktaşlıyan ödülünü Boğos Çalgıcıoğlu’na sunmakla aydın ufuklara açılan bir karar alındığını sözlerine ekledi. Sanatçı ile ilgili sarf edilen yüksek takdirlere katılan Kerabaydzar bu etkinlikte katkısı olan herkese ve her kuruma sonsuz minnet ve şükranlarını belirterek konuşmacılara, sunuculara, protokol ekibine, Turizm ve Kültür bakanlığına ve sayın Ahmet Misbah Demircan ve çalışma arkadaşlarına, özgün mimarisiyle Beyoğlu’nun tarihi dekorlarından biri olan Vosgeperan kilisesi kurucusu Göçeyan ailesinin ikameti olan mekanın bu etkinlik için açılmasına katkıda bulunanlara, Beyoğlu Lusavoriç korosuna ve duduk üstatlarına şahsı ve cemaati adına teşekkür etti.

Törenin sonunda Mıgırdiç Beşiktaşlıyan Ödülü’yle taltif edilen sayın Boğos Çalgıcıoğlu ödüle layık görülmenin yarattığı heyecanın kendisini daha çok çalışmaya sevk edeceğini söyledi ve tiyatro kariyerine katkı sağlayan herkese, ayrıca seyircilere, koroya ve sayın Levon Zekiyan’a teşekkür ederek ödülünü aldı.



ՄԿՐՏԻՉ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ ՇՔԱՆՇԱՆԻ ՊԱՐԳԵԻԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Թուրքիոյ Կաթողիկէ Հայոց Առաջնորդարանի կողմէ արդի հայ գրականութեան անուանի ներկայացուցիչներէն բանաստեղծ և մտատրական Մկրտիչ Պէշիկթաշլեանի անունով շնորհոտող յատուկ շքանշանը այս տարի յանձնուեցաւ հայ թատրոնին ունեցած ներդրումով ծանօթ Պօղոս Զակըճըօղլուին: Մկրտիչ Պէշիկթաշլեան շքանշանը 2017 թուականին լրաանկարիչ Արա Կիպէրին, իսկ 2020 թուականին՝ Մարմարա օրաթերթի խմբագրապետ Ռոպէր Հատտէճեանին շնորհուած էր:

11 Յունիս 2022 Շաբաթ օրը, Պէյօղլուի Աթլաս շարժանկարի սրահին մէջ տեղի ունեցող հանդէսը վարեցին Թամար Մանկասարը (հայերէն) և Նաթալի Միխիթարեանը (թրքերէն): Բացման խօսքը Մշակոյթի և Զբօսաշրջիկութեան նախարարի օգնական Ահմէտ Միսպահ Տէմիրճանը կատարեց: Պարգևատրութեան հանդէսին ընթացքին, դերասանուհի և գրող Պերճուհի Պէրպէրեան, ակադեմիկոս Տոքթ. Մէհմէտ

Ֆաթիհ Ուլու, Պօղոս Զակըճըօղլուի աշակերտներէն Մուրատ Ճաւաք, Միմէսիսի խմբագիր և ուսուցիչ Ֆրրաթ Կիպլի և թատրոնի պատմութեան հետազօտող Նէսիմ Օվատիա Իզրաիլ յաջորդաբար խօսք առին ու Պօղոս Զակըճըօղլուին մասին պատմեցին: Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարքարանի յարկին տակ տեղի ունեցող հանդէսը բազմաթիւ հրաիրեալներուն քով դեսպաններ, հոգևորականներ, մամլոյ ներկայացուցիչներ և ուսուցիչներ հետաքրքրութեամբ և հիացումով դիտեցին: Հանդէսին ընթացքին աշխարհահռչակ տոտուկահար Արամ Իփէքճեան և հարուածային գործիքներ նուագող Պուրակ Մեսրոպեան երաժշտական կատարումներ ներկայացուցին: Խմբավար Յակոբ Մամիկոնեանի ղեկավարութեամբ Լուսաւորիչ երգչախումբի երփներանգ կատարումները հանդիսատեսին կողմէ մեծ գնահատանքի արժանացան: Ապա Թուրքիոյ Կաթողիկէ Հայոց Վիճակատր Սրհ. Տ. Լևոն Արքեպս. Զէքիեան շնորհակալական խօսքով հանդէս եկաւ:

Թարգմանեց՝ Սարին Աքպաշ





GÖBEKLİTEPE KARAHANTEPE ETKİNLİĞİ

Surp Agop Hastanesi Vakfı'nın öncülüğündeki kültür sanat etkinliklerinin 2022 Nisan ayının konuğu İstanbul Üniversitesi Arkeoloji Bölümü tarih öncesi anabilim dalı Öğretim Görevlisi Göbeklitepe, Karahantepe kazı başkanı Prof. Dr. Necmi Karul oldu.

Talin Ergüneş Gazer tarafından organize edilen Pangaltı Ermeni Lisesindeki Konferans Salonu'nda gerçekleşen etkinliğe, Türkiye Ermeni Katolikleri Ruhani Reisi, Pek Muhterem Başep. Levon Zekiyan da katılarak söyleşinin gerçekleşmesine önderlik etti. Birçok vakıf başkanı, kültür, sanat dostları ve eğitimcilerin yer aldığı yüksek katılımlı bu etkinlik, 2 saate yakın sürdü.

İstanbul Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Öğretim

Görevlisi Prof. Dr. Necmi Karul konferansta yaptığı konuşmada, "Anadolu'da Yerleşik Yaşamın Başlangıcı: Göbeklitepe-Karahantepe'yi konu aldı.

Göbeklitepe ve çevresinin çok daha fazla ilgi görmeyi hak edecek kadar önemli kalıntılara rastlanılan bir yer olduğuna dikkat çeken Prof. Dr. Necmi Karul, Göbeklitepe ve çevresi uygarlık tarihinin önemli izlerini taşıyor. İnsanlar geçmişlerini merak ediyorlar. Göbeklitepe bugünkü toplum düzeninin köklerinin görülebildiği bir yer. Geçmişimiz hakkında hem ilgi çekici, öğretici, hem de aynı zamanda bugün bizleri, niye bu haldeyim diye kendimizi ve geçmişimizi sorgulamaya sevk eden bir yerdir dedi.

PROF. DR. NECMİ KARUL



İstanbul Üniversitesi Prehistorya Anabilim Dalı'nda lisan ve yüksek lisansını tamamlayan Karul, DAAD bursu ile doktorasını 2000 yılında Berlin Frei Universität'te tamamladı. Doktoranın ardından Atlas Dergisi arkeoloji editörlüğü yaptı ve ArkeoAtlas Dergisini yayınladı.

Necmi Karul akademik hayatını 2002 yılında Prehistorya Anabilim Dalı'nda asistan olarak başladı; 2006 yılında doçent, 2017 yılında profesör unvanı aldı.

Bu süre zarfında 2005 yılında Harvard Üniversitesi'nde araştırma bursu aldı.

2013-2016 yılları arasında EJA (Journal of European Archaeology) Dergisi Editörler Kurulu üyeliği yaptı. 2014 yılından bu yana Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Colloquium Anatolicum, 2009-2012 ve 2019 yılından bu yana Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi (TÜBA-AR) Editörler Kurulu üyelikleri ile Magma Dergisi arkeoloji editörlüğünü sürdürüyor.

Necmi Karul aynı zamanda Alman Arkeoloji Enstitüsü, Avusturya Arkeoloji Enstitüsü, Türk Eskiçağ Enstitüsü Yönetim Kurulu üyesi ve ICOMOS Türkiye Milli Komitesi üyesidir.

2007-2015 yılları arasında Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi'nin başkanlığını yapmıştır.

Kazılara gelince 1989 yılından bu yana Anadolu'nun farklı yerlerinde tarihöncesi kazı ve yüzey araştırmalarında görev aldı, 2004-2019 Bursa Aktopraklık Höyük kazı başkanlığı ve 2010-2014 yılları arasında Siirt Gusir Höyük kazılarının bilimsel danışmanlığını yürüttü ve 2020 yılında bu yana Göbeklitepe ve Karahantepe kazılarının başkanlığını yapıyor.

İlhamını İnsandan Alan Bestekâr VARUJAN ZİLCİYAN

KİTABIN YAZARI HÜLYA ATACAN YEŞİLTAY İLE KİTAP ÜZERİNE SÖYLEŞİ.

Kitap yazmaya nasıl ve ne zaman başladınız? Varujan Zilciyan'ın kitabını yazma fikri nasıl oluştu?

Kitap yazmaya 2017 yılında başladım. Edebiyata ve şiire hep ilgim vardı ama kitap yazma gibi bir fikrim hiç oluşmamıştı. Eşim, anılarını ve musiki bilgilerini bir kitapta toplamalısın diyerek beni ikna etti ancak yazmaya nereden ve nasıl başlayacağımı bilemiyordum.

2018 yılında Üsküdar Musiki Cemiyetinin de 100. Yılına girilecek olması nedeniyle Türkiye Merkez Bankası'nın çıkardığı "Türkiye'nin ilk mûsikî mektebi" adındaki kitabın çalışması için 2017 yılında cemiyet

tarafından görevlendirildim. Bu çalışmada yer almam hem bilgisayar programlarını iyi derecede kullanıyor olmam hem de cemiyetin eski tarihi üzerinde arşiv görevlisi olmamdan kaynaklanıyor olmasıydı. Kitabın metin yazarlığı, dizgisi ve fotoğraflarının dizaynı ile matbaada yapmış olduğum çalışma bana bir tecrübe de getirmişti ve 2019 yılında ilk kitabım Mûsikîde Üslûp-tavır böylelikle çıkmış oldu.

Varujan Bey'in kitabına gelince, Varujan Bey ile bilgisayar ortamında yazıştığımız zaman diliminde kendisine bu çalışmalarından da söz etmiştim. Bunun üzerine kendisi de "ben de hep düşündüm eserlerimi bir arada toplamayı ama buna ne zaman bulabildim ne de cesaret edebildim. Birkaç yerden teklif geldi ancak onlar da maddi sıkıntılar nedeniyle yapamadılar" demişti.

Varujan Bey ile artık haberleşemiyorduk çünkü hastalığı artmış, nefes almakta zorluk çekmeye başlamış ve oksijen tüpüne bağlı olduğu için kısıtlı zamanlarda çok az da olsa haberleşme imkânı buluyorduk. Bu günlerden birinde "Vefalı Hülya'm benim bütün arşivim İstanbul'da onları buraya Amerika'ya getirteceğim ve sana arşivimi buradan önce kendim düzenleyip ayrılarak göndereceğim" demişti. Zaman zaman her gün birkaç saat yatağından kalkarak gücünün yettiği kadar toparlamaya başlamıştı ve bunu da bana mesajda her gün geri bildirim olarak yazıyordu.



Kızı Arpi hanıma “zorlamasın, kendini yormasın” dediğimde ise kızı, “kendini iyi hissediyor ve hastalığını unutuyor bunu yaparken” demişti. Kızı ile beraber önemli belge ve bilgileri ayırıp tasnif ediyorlardı. Birkaç gün Varujan Bey'den haber alamadım ve merak ettiğim için kendisini ev telefonundan aradım. Zor konuşuyordu. “Zaman daraldı Hülya'm arşivim, mûsikî kitaplarım, bestelerim ve bana dair ne varsa sana göndermek istiyorum bu arşivden bir kitap çıkar herhalde” dedi. Ben de bu sözü bir vasiyet kabul ederek mutlaka yazacağım dedim. Başka bir şey konuşamadık. Konuşmakta zorlanıyordu.

Telefonu kızı Arpi Hanım aldı. Arşivi birlikte toparlarken kızına “Hülya bunları en iyi şekilde değerlendirecektir hepsini Hülya'ya gönderelim” dediğini söyledi ve ilave olarak söyledikleri de beni oldukça duygulandırdı. “Hülya hanım bu arşivin size ulaşması için önce İstanbul'dan Amerika'ya sonra da Amerika'dan İstanbul'a gitmesi yani okyanusu iki defa geçmesi gerekiyormuş” dedi. Muazzam bir arşivdi, geldikçe tasnif edip ayırıyor, sıraya koyuyordum. Arşivi tasnif edip ayırmam yaklaşık 7-8 ay sürdü.

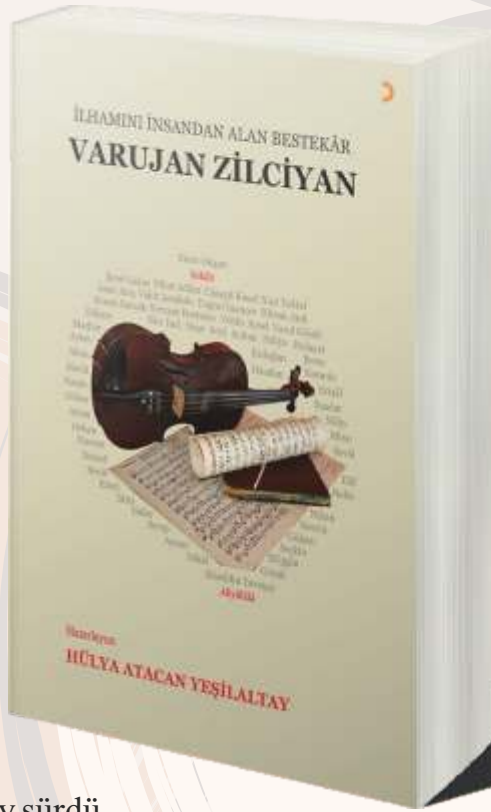
19 Eylül 2018 tarihinde bilgisayarda çalıştığım bir anda bilgisayarımın sağ alt köşesinde gördüğüm bir mesaj ile aldım vefat haberini. Bir anda donup kaldığımı hatırlıyorum. Bu duygu dolu anda aşağıda görülen bu güfte birden içime doğdu. Emekli TRT kemençevî bestekâr Ahmet Kadri Rizeli tarafından aynı gün kürdilihicazkâr makamında bestelendi.

Gün o gündür ki teselli olmaz gönüller

*Zaman geçse de unutulmaz bazı gidenler
Varlığınla değer kattın besteye güfteye
Zaman geçse de unutulmaz bazı gidenler*

Amerika'nın New Jersey kentinde kendine yakışır şekilde dost ve akrabalarının katıldığı çok güzel bir tören ile ve çok sevdiği kemanına benzer şekilde çiçeklerle donatılmış çelengi ile kiliseden ebediyete uğurlandığı görüntüleri tarafıma iletildi. O sevdiklerini hep içinde yaşattı. Güzellikleri ve iyilikleri ile ayrıldı bizlerden. Ruhu şâd olsun.

İlhamını insandan alan bestekâr olarak adlandırılmış kitabınız bu isim nasıl oluştu ve ayrıca bize bestekârımızı kısaca tanıtabilir misiniz?



1930 Yılında İstanbul'da doğdu. Kendi kendine keman öğrendi sazını ilerletmek için 1953 yılında Üsküdar Müzik Cemiyetine geldi ve burada Emin Ongan'ın öğrencisi oldu. 1975 yılında burada açılan sınıf eğitimlerinde nazariyat ve keman dersleri verdi. Cemiyetin TRT'deki bant yayınlarına katıldı. İlk bestesini 1956 yılında yaptı.

26 adet makam
terkibi, 83
adet sözlü
eser, 87 adet

saz eseri ve çeşitli

makamlarda yapılmış notaya alınan taksimleri ve seyir örnekleri vardır. Nubar Tekyay'ın ve Naci Tektel'in icralarından etkilemiştir. Kemani Mustafa Uzunoğlu'nun tarzını ve tavrını mükemmel bulurdu. Kendi anlatımıyla yazdığı biyografisi kitapta yer almaktadır.

Varujan Bey, insanları çok seven, değer veren müstesna bir kişiliğe sahipti. Çok kibar, düşünceli, nazik beyefendi bir insandı. Vefayı ve vefalı insanları severdi.



Kendisine yapılan en minik güzel bir davranışı kabul eder ve hemen karşılığını vermek için oldukça fazla çaba sarf ederdi. Gönül almayı bilirdi. İnsanlara akrostiş şiirler yazar hediye ederdi. Bununla kalmaz bu şiirleri bestelerdi. Sahibine verirken de yüzlerine bakar onların şaşkın davranışlarından ve güzel sözlerinden çok mutlu olurdu. Hicivli şiirler de yazardı. Çizgisi kuvvetliydi. Çok güzel karikatür, kara kalem, yağlı boya ve resimler çizerdi. Kişiye özel makam terkipleri yapar, bu makamlardan saz eserleri ve sözlü eserler bestelerdi. Örnek vermek gerekirse benim için de Bahr-î Hülya makamı terkip etmiş ve bu makamdan saz eserleri besteleyip hediye etmişti. İki adet de bilinen makamlardan şarkı formunda eser bestelemişti. Bu bestelediği eserleri sesi güzel öğrencilerine kemanı ile eşlik ederek icrasını yaptırıp kasetlere (o yıllarda kasetler vardı) alır sonra imzalayıp kendilerine hediye

ederdi. Kitabı yazmaya başladığımda o kadar çok isim geçti ki kitapta, ilhamı insanlardan aldığını fark ettim o nedenle kitabın adı kendiliğinden oluşmuş oldu. Kapak grafiğini, dizaynını, dizgisini ve tüm içeriğini baskıya hazır olacak şekilde naçizane kendim yaptım. Kapaktaki fotoğrafta bulunan keman, öğrencisi Ebru Taşdemir Öğüt'e ait. Defter, 50'li yıllarda beraber olduğu arkadaşı Yıldız Eşbe hanıma, rulo ve yaprak halindeki nota sayfaları, kendi el yazması notalarıdır. Fotoğraf etrafındaki isimler ise, kitapta adı geçen kişilerdir.

Bu kitapta bestekârın çizimleri, mektupları, şiirleri, güfteleri, makam terkipleri, makam seyir örnekleri, biyografisi, sözlü eserleri, saz eserleri, karekod ile tanımlanmış ses kayıtları, makam terkiplerinin tamamı ile notaları yer almıştır. Notalar değerli arkadaşım Dr. Semra Özgün tarafından bilgisayar ortamında yazılmıştır.

Bestekâr kemânî Varujan Zilciyan'ı ne zaman ve nasıl tanıdınız?

Varujan Bey'i 1965 yılında çocuk yaşta tanıdım. İlkokul üçüncü sınıfa giderken tavsiye üzerine Üsküdar vapur iskelesinin karşısında Mihrimah Sultan Cami arkasında bir yokuşta olan Üsküdar Mûsikî Cemiyeti'ne kayıt olmak üzere başvurduğumda zili çaldım kapı açıldı ve içeri girdim. Odadan müzik sesleri geliyordu. Beklemem gerektiği söylendi. Ders bitince odaya alındım. Odada Emin Ongan, Şeref Çakar ve Varujan Bey de vardı. Çocuk yaşta olduğum için Emin Ongan hocamız yalnız geldiğime şaşırarak, “evladım annen baban yok mu sen yalnız mı geldin?” dedi. Ben de evimizin yakın olduğunu ve annemin babamın haberi olduğunu söyledim. Hadi bize bir şarkı söyle bakalım dedi ve ben “telgrafın tellerine kuşlar mı konar?” şarkısını söylemeye başladım. Varujan Bey başladı gülmeye. O gülünce odadakiler de güldüler ve ben hemen sustum. Utandım ve ne diyeceğimi bilemedim öylece sustum. Sen kimin kızıydın? diye sordu. Ben de babamın adını söylemek yerine heyecandan babamın kızımı demişim. Yıllar yılı bana hep babasının kızı diye takıldı durdu. Tanışmamız böyle oldu.

1965 yılında başladığım bu mekândan 1969 yılında henüz tamamlanmamış olan binamıza taşındık. Bir adet sınıfı bitmiş henüz badana boyası bile yapılmamış odaya soba kurduk hep beraber. Diğer sınıflar, sahne ve odalar henüz sıvaları bile yapılmamıştı. Varujan Bey muhasebeciydi ve Kapalıçarşı'ya yakın bir handa muhasebe bürosu vardı. Yeşilköy'de oturuyordu ve haftanın üç günü, Salı, Perşembe ve Cumartesi günleri çalıştığı ofisinden cemiyete gelirdi. Varujan Bey, derslere kemanı ile eşlik ediyordu. Tek bir derslik vardı ve hepimiz Emin Ongan'ın idaresinde meşk usulü ile ders yapıyorduk. 1975 yılına değin bu böyle sürdü. Sınıfların inşası tamamlanınca sınıflara müzik eğitmenleri atandı. Varujan Bey'in nazari bilgileri çok iyi olduğu için nazariyat dersleri kendisine verildi. Uzun yıllar cemiyette nazariyat dersleri vermiştir. Cemiyet haricinde de öğrencileri bire bir özel olarak çalıştırır ve bundan da çok mutlu olurdu. Sabırlıydı talebe iyice öğrenene kadar sabırla tekrar tekrar anlatırdı.

Varujan Bey, 1953 yılında başladığı cemiyete, cemiyetin başkanı ve icra heyeti şefi olan Şeref Çakar'ın vefatına kadar 56 yıl devam etmiştir. Yeşilköy-Sirkeci banliyö treninin ulaşımından kaldırılmasından sonra ulaşımın zor olduğu gerekçesiyle ve biraz da ilerleyen yaşta olmasından dolayı cemiyete gelişleri azalmıştı. 2015 yılında eşi Nanin Hanım ile birlikte Amerika'da yaşayan kızlarının yanına gittiler. Amerika'ya gitmeden önce son kez görüşmek üzere cemiyete geldi ve görüştük. Bilgisayardan haberleşiriz diyerek birbirimizden ayrıldık ve vefat tarihi olan 19 Eylül 2018 tarihine kadar sosyal medyadaki haberleşme siteleri yolu ile irtibatımızı hiç kesmedik.

Varujan Bey'in öğrencisi oldunuz mu? Biraz siz de musiki geçmişinizden bahseder misiniz?

Nazariyat derslerimi Arif Sami Toker'den aldım. Varujan bey'in öğrencisi olmadım ancak cemiyette uzun bir musiki geçmişi olan Varujan Bey cemiyetimizde çok öğrenci yetiştirdi. Bu öğrencilerinin çoğu şimdi çok önemli pozisyonlarda. TRT'de, konservatuarlarda ve çeşitli musiki derneklerinde hoca, şef veya akademisyen oldular.

Kendime gelince her müzisyenin söylediği gibi ben de 5 yaşlarımda musikiyi sevmeye başladım. 1975 yılında Ankara radyosu amatör ses yarışmasında üçüncü, 1976 yılında TRT'nin katkıları ile hazırlanan Silifke festivali ses yarışmasında da birinci olmuştum. Musiki dışında

ikinci bir mesleğim var. Konstrüktör ressamım. Bu iki meslek birbirinden çok ayrı aslında ama benim bünyemde olunca her ikisi de birbirlerini sevdiler. Radyonun yanı sıra Türkiye'nin önemli büyük kuruluşlarından birinde teknik kadroda yer aldım ve bu görevim dışında çalıştığım kurumda amatör bir koronun başına getirildim. Uzun yıllar musiki içinde mesai arkadaşlarım ile uyum içinde musikiyi birlikte icra ettik. Şimdi kendilerini çeşitli dernek çalışmalarında müziğin içinde olduklarını görüyorum ve bu durumdan da çok mutlu oluyorum.

Üsküdar Müsikî Cemiyeti icra heyetindeyim ayrıca burada arşiv görevlisi olarak da çalışmalarımı sürdürüyorum. Kitap yazmak önemli bir vaktimi alıyor. Son kitabımın adı “Aşk'la Hasret” oldu ve halen yazmaya devam ediyorum. Cemiyet çalışmalarımın dışında aldığım çeşitli teklifleri değerlendirerek solo konserlerde de yer alıyorum.

Hazırlayan: Mikael Vartabed Uçar





ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ԹՐՔԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԵԿՆԱԲԱՆ ՀԻՒԼԻԱ ԱԹԱՃԱՆ ԵՇԻԼԱԼԹԱՅԻ ՀԵՏ

Վարուժան Զիլճեանի մասին գիրք մը գրելու գաղափարը ինչպէս ծնունդ առաւ ձեր մէջ: Երբ և ինչպէս սկսաք գրել:

2017-ին էր, երբ սկսայ գրել: Միշտ մասնատր հետաքրքրութիւն մը ունեցած էի գրականութեան ու բանաստեղծութեան նկատմամբ, բայց երբեք չէի մտածած գիրք գրելու մասին: Ամռաինս է, որ զիս համոզեց յիշատակներս և երաժշտական գիտելիքներս գիրքի մը մէջ ամփոփելու: Բայց չէի գիտեր ուրկէ սկսիլ և ինչպէս:

2017-ին Սկիւտարի Երաժշտական Միութեան կողմէ պաշտօնի կոչուեցայ, որպէսզի ձեռնարկեմ Կեդրոնական Դրամատան կողմէ հրատարակուելիք

«Թուրքիոյ Առաջին Երաժշտական Դպրոցը» անուն գիրքին պատրաստութեան: Գիրքը ձօնուած էր Սկիւտարի Երաժշտական Միութեան հարիւրամեակին, որ կը զուգադիպէր 2018 թուականին: Այս պաշտօնակոչման մէջ անշուշտ մեծ դեր խաղաց թէ՛ համակարգչային ծրագիրներու լաւ տիրապետելս և թէ՛ միութեան պատմական վաւերացումներու վրայ որպէս արխիւի պաշտօնեայ պաշտօնավարելս: Գիրքին նիւթերու գրառումը, էջադրութիւնը և լուսանկարներու ձևատրումը, նաև իմ տարած տպագրական աշխատանքը ինծի որոշ փորձառութիւն մըն ալ շահեցուցած էին, այնպէս որ այս բոլորի լոյսին տակ ձեռնարկեցի հրատարակութեան իմ առաջին գրքին, որ 2019-ին լոյս աշխարհ եկաւ «Երաժշտութեան մէջ ոճ-ձևակերպում» խորագրի ներքև:

Գալով Պր. Վարուժանին գրքին՝ համակարգիչի վրայով Պր. Վարուժանին հետ մեր թղթակցութեան օրերուն զինքը տեղեակ պահած էի իմ վերև նշուած գրական աշխատութիւններուն մասին: Ասոր վրայ ինք ալ ինծի պատմեց թէ ինչպէս միշտ փափաքած էր ի մի հաաքել իր բոլոր գործերը, սակայն իր այս երազը իրագործելու համար ոչ ժամանակ գտած էր և ոչ ալ այսպիսի գործի մը ձեռնարկելու քաջութիւնը ունեցած էր: Քանի մը տեղէ իրեն առաջարկ ներկայացուեր էր, բայց նիւթականի հետ կապուած պատճառներ արգելք հանդիսացեր էին իր այս ծրագրին իրագործման:

Միշտ մը ետք Պր. Վարուժանին հետ մեր թղթակցութիւնները գրեթէ դադրեցան: Իր հիւանդութիւնը բաական յառաջացած էր. ունէր շնչառութեան հարցեր: Կապուած էր թոքերուն թթուածին հայթայթող յատուկ սարքերու: Հետևաբար սահմանափակ ժամանակամիջոցներով հազուդէպօրէն առիթը կը գտնէինք իրարու հետ քանի մը բառ փախսանակելու և հաղորդակցելու: Ահաասիկ այդպիսի օրերէն մէկուն ինծի ըսաւ. «Իմ հաստարիւմ Հիպիաս, իմ ամբողջ արխիւա Իսթանպուլն է: Զանոնք հոս բերել պիտի տամ և անձամբ զտելէ և դասատրելէ ետք քեզի պիտի ուղարկեմ»: Սկսած էր մերթ ընդ մերթ անկողինէն ելլել և իր կարողութեան ներած չափով օրական քանի մը ժամ իր արխիւին վրայ աշխատիլ: Իր հաղորդագրութիւններով այս մասին զիս տեղեակ կը պահէր ամէն օր: Իր դատարը Տիկ. Արփիէն մասնատրապէս խնդրած էի որ ինքզինք չյոգնեցնէ: Բայց ան «Այսպէս ինքզինք լաւ կը զգայ, իր այս պարապմունքի շնորհիւ հիւանդութիւնը կը մոռնայ» պատասխանած էր: Իր դատեր օգնութեամբ կը զտէր ու կը դասատրէր կարևոր փաստաթուղթերն ու գիտելիքները: Քանի մը օր Պր. Վարուժանէն լոյս չկրցայ ստանալ և մտահոգութեամբ դարձուցի իր տան հեռաձայնը: Դժուար կը խօսէր: «Ժամանակը այլևս խիստ սահմանափակ է ինծի համար, Հիպիա, կը փափաքիմ քեզի ուղարկել իմ արխիւս, երաժշտութեան գիրքերս, յօրինումներս և իմ մասին ամէն ինչ: Կը

խորհիմ թէ այս արխիւէն գիրք մը դուրս կու գայ» ըսաւ: Ես ալ իր այդ խօսքը որպէս կտակ ընդունեցի և «Անպայման պիտի գրեմ» փոխադարձեցի: Արդէն ուրիշ բան չկրցանք խօսիլ: Ինչպէս որ ըսի, խօսելու դժուարութիւն ունէր: Հեռաձայնը իր դատարը Տիկ. Արփիին առաւ և ինծի փոխանցեց արխիւի դասատրման օրերուն հօրը արտասանած մէկ խօսքը: «Վստահ եմ թէ Հիպիան այս բոլորը ամենալաւ ձևով պիտի արժևորէ: Բոլորն ալ իրեն ուղարկենք» ըսած էր Պր. Վարուժան: Իսկ յաջորդիւ Տիկ. Արփիին արտասանած խօսքերը իմ մէջ յառաջ բերին խոր յուզում մը: «Հիպիա հանրմ, որպէսզի այս արխիւը ձեր ձեռքը անցնի, հարկ եղաւ որ ան նախ ճամբորդէ Իսթանպուլէն դէպի Ամերիկա և յետոյ կրկին վերադառնայ Ամերիկայէն Իսթանպուլ, այսինքն պէտք եղաւ որ ան երկու անգամ կտրէ ովկիանոսը» ըսաւ Տիկին Արփին: Հսկայական ու հիանալի արխիւ մըն էր ինծի ուղարկուածը: Քանի ձեռքս կ'անցնէր, կը դասատրէի, կը զտէի ու կարգի կը դնէի: Այս զտման ու դասատրման աշխատանքը տեւեց մօտաւորապէս եօթ-ութ ամիս:



19 Սեպտեմբեր 2018ին՝ երբ կ'աշխատէի համակարգիչիս վրայ, յանկարծ պատահաբար վարի մասը աջ կողմը յայտնուեցաւ երկտող մը, որ կը գումէր Պր. Վարուժանին մահուան բօթը: Կը յիշեմ թէ այդ պահուն ինչպէս սառած մնացած էի: Այս խորապէս զգացական պահուն ինքնաբերաբար իմ մէջ ծնան հետագայ երգի խօսքերը.

«Օրն այն օրն է, ուր մխիթարանք չունին սրտեր,

Թէև ժամանակը կ'անցնի, սակայն երբեք չեն մոռցուիր մեկնողները:

Քու էովեամբ արժէք ստացան յօրինումներ ու բառեր,

Թէև ժամանակը կ'անցնի, սակայն երբեք չեն մոռցուիր մեկնողները»:

Նոյն օրն իսկ հանգստեան կոչուած քամանչահար յօրինող Ահմէտ Գատրի Ռիզէլի «քիւրտիլիհիճազգետր» եղանակի չափերով դաշնատրեց ու երգի վերածեց այս տողերը:

Պր. Վարուժանի մահուան տխուր առթիւ անձիս փոխանցուեցան լուսանկարներ, որոնք կը ցոլացնէին իր յուղարկատրութենէն դուրս գնողներ: Ամերիկայի Նիու Ճէրսի նահանգին մէջ բարեկամ ու ազգականներով շրջապատուած և իրեն արժանավայել արարողութեամբ մը եկեղեցիէն դէպի յափտենութիւն կը յուղարկատրուէր մեծ վարպետը: Իսկ իր դագաղը զարդարուած էր իրեն շատ սիրելի ջովթակին նմանողութեամբ պատրաստուած ծաղկեպսակով մը: Պր. Վարուժան իր սիրածները միշտ պահեց ու ապրեցուց իր սրտին մէջ: Իր գեղեցկութիւններով և իր բարիքներով հրաժեշտ առաւ մեզմէ: Տէրը ողորմի իրեն: Թող խաղաղ հանգչի իր բարի հոգին:

Ձեր գիրքը կը կրէ «Յօրինողը, Որ Իր Ներշնչումը Կ'առնէ Մարդէն» խորագիրը: Ինչպէս ձևատրուեցաւ այս անունը: Նաև հակիրճ տողերով կը հաճի՞ք մեզի ծանօթացնել յօրինողը:

Պր. Վարուժան ծնած է Իսթանպուլ, 1930-ին: Ինքնաշխատութեամբ սորված է ջովթակ նուագել և այս մարզէն ներս ինքզինք կատարելագործելու նպատակաւ 1953-ին սկսած է յաճախել Սկիատարի երաժշտական Միովթիւն և հոն դարձած է Էմին Օնկանի աշակերտը: 1975-ին միովթեան երդիքին տակ սկսած է երաժշտական տեսութեան և ջովթակի դասեր տալ: Մաս կազմած է միովթեան կողմէ Թէ-Ռէ-Թէ-ի հաղորդումներուն համար կատարուած ձայնագրութիւններուն: Իր առաջին յօրինումը կը կրէ 1956 թուականը: Ունի 26 եղանակի չափ, 83 խօսքով կտոր, 87 նուագի կտոր և զանազան եղանակներու չափերով ձայնագրուած երկերու օրինակներ: Մեծապէս ազդուած է Նուպար Թէքթայի և Նաճի Թէքթէլի կատարումներէն: Վարպետը շատ կը համէր ու կատարեալ կ'որակէր ջովթակահար Մուսթաֆա Ուզունօղլուի ոճն ու երաժշտական ձևակերպումը: Իր իսկ կողմէ գրի առնուած կենսագրականը արդէն ներառուած է հատորին մէջ:

Պր. Վարուժան բացառիկ անհատականութեան տէր անձ մըն էր: Մարդոց նկատմամբ անսահման սէր ու յարգանք կը տածէր և անոնց արժէք կու տար: Վերջին ծայր ազնիւ, վերջին ծայր փափկանկատ գլխագիր մարդն էր ան: Կենցաղագիտական օրէնքները լաւ գիտէր և զանոնք կի կիրարկէր մինչև ամենավերջին կէտը: Կը սիրէր հաատարմութիւնն ու հաատարիմ անձերը: Մեծապէս կը գնահատէր իրեն նկատմամբ ցուցաբերուած ամենափոքր ազնիւ վերաբերումը և մեծ ծիգ կը վատնէր, որպէսզի ամենալաւ կերպով փոխադարձէ այդ նրբանկատութեան: Գիտէր սիրտ գրաւել: Իր ծանօթներուն նուիրելու համար կը գրէր ծայրանուն բանաստեղծութիւններ, որոնց տողերու սկզբնատառերը վերէն վար միացնելով կը յայտնուէր խնդրոյ առարկայ անձին անունը: Եւ այդ բանաստեղծութիւնները կը նուիրէր իրենց տէրերուն: Եւ ասով ալ չէր գոհանար. այդ բանաստեղծութիւններուն հիման վրայ յօրինումներ կը կատարէր: Իր այդ ստեղծագործութիւնները իրենց տէրերուն յանձնելու պահուն, ուղղակի կը նայէր անոնց դէմքերուն և անոնց շտարուն վիճակով, անոնց արտասանած գեղեցիկ խօսքերով չափազանց կ'երջանկանար:

Հեգնական տողերով բանաստեղծություններ ալ գրի կ'առնէր Պր. Վարուժան: Նաև լաւ կը գծէր: Արտադրած է շատ յաջող ծաղրանկարներ, գծանկարներ և իտլաներկ գեղանկարներ: Անձի յատուկ եղանակներու չափեր կը յղանար և ատոնցմէ նոսագներ, երգեր դուրս կը բերէր: Եթէ օրինակ մը տալ պէտք է, անմիջապէս ըսեմ որ անձիս յատուկ «Պահրի Հիպիա» եղանակի չափը յղացած, այս եղանակին վրայ նոսագներ յօրինած և ինծի նուիրած է: Երկու հատ ալ բողբոխ ծանօթ երաժշտական չափերով երգի ձևաչափի տակ երկ յօրինած է: Իր այս յօրինումները իր գեղաձայն աշակերտներուն մեկնաբանել կու տար և զանոնք կ'արձանագրէր ձայներիզներու վրայ: Այդ կատարումներուն ինք ալ անձամբ կը նոսագակցէր իր ջութակով: Ինչպէս կը գնահատէք, այդ թուականներուն ձայներիզներ կային հրապարակի վրայ: Եւ այդ ձայներիզները ստորագրելէ ետք կը նուիրէր իրենց ներշնչանքի աղբիւրներուն: Երբ գիրքը գրել սկսայ և երբ նկատեցի թէ այնքան շատ անուն կ'անցնէր գրքին մէջ, անդրադարձայ թէ վարպետին ներշնչման աղբիւրը ուղղակի մարդն էր: Այսպէս՝ գիրքին անունն ալ ինքնաբերաբար մէջտեղ ելաւ: Գիրքին կողքի գծանկարը, ձևատրումը, գիրքին գրաշարումը և մինչև տպագրութեան պատրաստ վիճակի գալը՝ ամէն մէկ փուլի յատուկ աշխատանքը անարժանաբար անձամբ ես կատարեցի: Գիրքին կողքի լուսանկարի ջութակը կը պատկանի իր աշակերտներէն Էպրու Թաշտէմիր Էօղլիմի: Տետրակը կը պատկանի իր ընկերուհի Երլտըզ Էշպէի, որուն հետ իր կեանքը բաժնած էր 50ական թուականներուն: Իսկ ոլորուն կամ թերթ առ թերթ ձայնանիշներու էջերը ուղղակի կը պատկանին իր ձեռագրին: Լուսանկարին շուրջ արձանագրուած անուններն ալ գիրքին մէջ տողանցող դէմքերուն անուններն են: Այս հատորին մէջ տեղ կը գրաւեն յօրինողին գծանկարները, թղթակցութիւնները, բանաստեղծութիւնները, երգի խօսքերը, եղանակի չափերը և այդ եղանակներէն նմոյշներ: Տեղ կը գրաւեն նաև իր կենսագրութիւնը, երգերն ու նոսագները,

«Քիւ-Ար» ծածկագրերու միջոցաւ ծանօթացուած ձայնագրութիւնները, իր յղացած եղանակներու չափերը իրենց ամբողջութեամբ ու ձայնանիշները: Իմ թանկագին ընկերուհի Դոկտ. Սեմրա Էօզկիւնի կողմէ համակարգչային միջավայրի մէջ է որ գրանցուած են այդ ձայնանիշները:

Շրբ և ինչպէս ծանօթացաք ջութակահար և յօրինող Վարուժան Զիլճեանի հետ:

Ես Պր. Վարուժանը ծանօցայ 1965-ին՝ մանկութեանս օրերուն, երբ նախակրթութեան երրորդ կարգի աշակերտ էի: Օրերէն օր մը յանձնարարութեան մը վրայ արձանագրուելու նպատակաւ դիմեցի Սկիստարի Երաժշտական Միութիւն, որ այդ ժամանակ կը գտնուէր Սկիստարի նաւամատոյցի հանդիպակաց Միհրիմաճ Սոյլթան մզկիթին ետևի կողմը զառիվերի մը վրայ: Դուռը զարկի: Բացուեցաւ ու ներս մտայ: Սենեակէ մը երաժշտութեան ձայներ կու գային: Ինծի ըսուեցաւ որ սպասեմ: Դասի աարտին զիս ներս՝ սենեակ առին: Հոն էին Էմին Օնկան, Շերէֆ Չաքար և Պր. Վարուժան: Երբ տեսաւ թէ տղայ տարիքիս առանձին ներկայացած էի միութիւն, Էմին Օնկան շատ շոտարեցաւ և հարցուց. «Ջաանկա, դուն հայր մայր չունիս: Առանձին եկար հոս»: Ես ալ իմ կարգին պատասխանեցի թէ մեր տունը միութեան մօտ ըլլալուն առանձին եկած էի և արդէն ծնողներս ալ տեղեակ էին իմ ժամանումէն: Էմին Օնկան ինծի «Եկուր, մեզի երգ մը երգէ՛ նայինք» ըսաւ: Ես ալ սկսայ երգել «Թէլկրաֆըն թէլլերինէ քուշլար մը քոնար» երգը: Պր. Վարուժան սկսաւ խնդալ: Երբ ան խնդալ սկսաւ, միաներն ալ միացան անոր: Այսպէս՝ սենեակին մէջ ծայր առաւ բարձր խնդուք մը: Ասոր վրայ ես իսկոյն վերջ տուի երգիս, լռեցի: Ամչցայ և չգիտցայ ինչ ըսել: Երգելը դադարեցուցի և այդպէս լուռ մնացի: Պր. Վարուժան ինծի հարցուց թէ որո՞ն աղջիկն եմ: Ես ալ փոխանակ հօրս անունը տալու, յուզումէս «հօրս աղջիկն եմ» պատասխանեմ եմ: Այդ օրէն ետք տարիներ շարունակ Պր. Վարուժան միշտ հետս ինկաւ, «հօրը աղջիկն է եղեր» ըսաւ կեցաւ: Ահաւասիկ այսպէս եղաւ Պր. Վարուժանի հետ իմ ծանօթացումը:

1965-ին՝ իմ երաժշտական ծանապարհորդութեան սկիզբ դրած այս վայրէջն 1969-ին փոխադրուեցանք այդ օրերուն դեռ շինովթինը չամբողջացած մեր այսօրուան շէնքը: Միասնաբար վառարան մը դրինք դասարանի մը մէջ, որուն շինովթինը դեռ հազիւ աւարտած էր, բայց դեռ չէր կրածեփուած ու չէր ներկուած: Միւս դասարանները, բեմը և սենեակները նոյնիսկ ծեփուած անգամ չէին: Պր. Վարուժան ասպարէզով հաշտակալ էր և Գոց Շուկայի մօտ խանի մը մէջ ունէր իր հաշտակալութեան գրասենեակը: Կը բնակէր Եշիլգիւղ և շաբթուան երեք օրը՝ Երեքշաբթի, Հինգշաբթի և Շաբաթ իր աշխատատեղիէն կը փովթար միովթին: Ինք իր ջովթակով կ'ընկերակցէր մեր դասերուն: Մեր միակ դասարանին մէջ Էմին Օսկանի ղեկավարութեամբ կը կատարէինք երաժշտական մեր մարզումները: Մին ը և 1975 թուականը մեր փորձերը ընթացան այս ձևով: Երբ շինովթինը հասաւ իր ասարտին, դասարաններուն նշանակուեցան երաժշտութեան դասատուներ: Պր. Վարուժան տեսական գիտելիքներու մասին ծովածաալ պաշարի տէր ըլլալուն, երաժշտական տեսութեան դասերը վստահուեցան իրեն: Այսպէս՝ ան երկար տարիներ միովթեան երդիքին տակ երաժշտութեան տեսովթին դասաւանդած է: Միովթեանական աշխատանքներէ դուրս ալ զատ զատ կ'աշխատցնէր աշակերտները և ասկէ մեծ գոհունակովթին կը զգար: Բացառիկ համբերութեան տէր էր և մինչև որ աշակերտը նիվթը ամբողջովթեամբ իւրացնէ, մեծ համբերութեամբ կրկին ու կրկին կը պատմէր ու կը պատմէր, անվերջ կ'ոտուցանէր:

Պր. Վարուժան 1953-ին իր մօտք գործաց միովթեան մէջ յիսունըվեց տարի անընդհատ գործեց, մինչև միովթեան նախագահ և կատարողական յանձնախումբի ղեկավար Շերէֆ Զաքարի մահը: Երբ Եշիլգիւղ-Սիրքէճի շոգեկառքի գիծը դադրեցուց իր ծառայութիւնը, երթևեկովթեան դժուարութիւններու պատճառաւ և մասամբ իր յառաջացած տարիքին բերումով պակսեցան իր միովթին յաճախումները: 2015-ին իր կնոջ Տիկ.

Նանինին հետ միասին տեղափոխուեցան Ամերիկա, իրենց աղջկան մօտ: Նախքան Ամերիկա գաղթելը՝ վերջին անգամ մը միովթին հանդիպեցաւ և հոն տեսնուեցանք: Յետագայ օրերուն համակարգիչի վրայով տեսակցելու խոստումով բաժնուեցանք իրարմէ: Մինչև 19 Սեպտեմբեր 2015 թուականը, այսինքն մինչև իր մահը ընկերային հաղորդակցութեան հարթակներու միջոցաւ երբեք չխզեցինք մեր կապը մէկզմէկու հետ:

Արդեօք դուք անձամբ աշակերտեցիք Պր. Վարուժանին: Քիչ մըն ալ դուք ձեր երաժշտական անցեալին մասին կրնա՞ք պատմել:

Իմ երաժշտական տեսութեան դասերը առի Արիֆ Սամի Թոքէրէն: Ուղղակի Պր. Վարուժանին աշակերտը չեմ եղած, սակայն երկարատև երաժշտական անցեալի տէր Պր. Վարուժան միովթեան մէջ շատ աշակերտ հասցուց:



Այս աշակերտներուն մեծամասնութիւնը այսօր կարևոր դիրքերու հասած է: Թէ-Ռէ-Թէ-ի, երաժշտանոցի և զանազան երաժշտական միութիւններու մէջ դասախօսի, ղեկավարի պաշտօն ստանձնեցին, ակադեմիական դարձան Պր. Վարուժանին հասցուցած այդ աշակերտները:

Գալով ինծի՝ ինչպէս որ ամէն երաժիշտ սովոր է ըսելու, ես ալ շուրջ հինգ տարեկան էի, երբ սկսայ մասնատու սէր և հետաքրքրութիւն տածել երաժշտութեան նկատմամբ: 1975-ին էր, Անգարայի ձայնասփիւռի կողմէ կազմակերպուած սիրողական ձայնի մրցումին երրորդ, իսկ 1976-ին Թէ-Ռէ-Թէ-ի հովանաւորութեամբ կատարուած Սիլիֆքէի փառատօնի ձայնի մրցումին առաջին հանդիսացայ: Բացի երաժշտութենէ՝ ունիմ երկրորդ ասպարէզ մըն ալ: Կառուցանող-նկարիչ եմ: Իրականութեան մէջ այս երկու ասպարէզները իրարմէ բաական տարբեր ըլլալ կը թուին, բայց իմ անձիս մէջ անոնք զիրար շատ սիրեցին: Ձայնասփիւռի կողքին տեղ գրաւեցի Թուրքիոյ կարևոր հաստատութիւններէն մէկուն փորձագիտական ոլորտի նիւթերէ պատասխանատու անձնակազմին մէջ: Նաև այս պաշտօնէն զատ իմ աշխատած հաստատութեան մէջ սիրողական երգչախումբի մը վարիչը նշանակուեցայ: Երկար տարիներ երաժշտական կալուածէ ներս իմ գործընկերներուն հետ համերաշխօրէն պարապեցայ գեղարուեստի այս անմասն ծիւղով: Հիմայ կը տեսնեմ թէ իմ այս երբեմնի պաշտօնակիցները զանազան միութեանական աշխատութիւններու ծիրէն ներս երաժշտութեան հետ անմիջական շփման մէջ են և այս պարագան չափազանց կ'երջանկացնէ զիս:

Ներկայիս մաս կը կազմեմ Սկիւտարի երաժշտական Միութեան կատարողական յանձնախումբին: Միևնոյն ժամանակ որպէս արխիւի պատասխանատու միութեան երգիքին տակ կը շարունակեմ իմ աշխատանքները: Բնականաբար գիրք գրելը իմ բաական ժամանակս կառնէ: Վերջին

գիրքս վերնագրուած է «Կարօտ Սիրոյ Հետ» և դեռ կը շարունակեմ գրել: Բացի միութեանական աշխատանքներն, կ'արժևորեմ ինծի ներկայացած առաջարկները և հանդէս կու գամ մենահամերգներով:

Թարգմանեց Վերա Զըքընսոյլու



ATATÜRK KİTAPLIĞI

“İSTANBUL'DA TARİH, İNANÇ, RİTÜEL”

ERMENİ KATOLİK CEMAATİ



Büyükşehir Belediyesi Kütüphane Müzeler Müdürlüğüne bağlı olarak halka ve araştırmacılara hizmet vermekte olan Atatürk Kitaplığı Cumhuriyet döneminin ilk kütüphanelerinden olma özelliğini taşır.

Kütüphanede 50.000'e yakın çeşitli kitaplar, albüm, atlas-harita, takvim, salname, kartpostal ve farklı konularda özel koleksiyonlar bulunmaktadır.

Atölye, arşiv, konferans ve sergi salonlarıyla önemli hizmetler sunan Atatürk Kitaplığı çok çeşitli kültürel etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır.

29 Nisan 2022 tarihinde Atatürk Kitaplığı'nın konferans salonunda gerçekleşen ve şehrin çok katmanlı dokusunun izini sürmek üzere yapılandırılan “İstanbul'da Tarih, İnanç, Ritüel” dizisinin ikinci etkinliğinde kadim bir mirasın

sahibi Ermeni Katolik toplumunu ve kültürünü konuşmak üzere

Türkiye Katolik Ermenileri Ruhani Reisi Başepiskopos Boğos Levon Zekiyan

davet edilmiştir. Katılımın yüksek olduğu bu söyleşide sayın

Levon Zekiyan Osmanlı'da millet kavramı, Ermeni Katolik milletinin kuruluşu,

Katolik mezhebinin özü, Mıhıtyaryan Tarikatı gibi ana başlıklar üzerinden

bir sunum gerçekleştirmiştir

Sayın Başepiskopos Levon Zekiyan'ın en temel bilgilere yer vermeye

çalıştığı konuşması aşağıda aktarıldığı gibidir:

“ 'Katolik'lik bir mezheptir. Ermeni Katolik cemaatinin kurulması din özgürlüğü açısından çok önemli bir adımdır. Niçin kurulduğunu da göreceğiz. Din özgürlüğü ilk başta eski Roma'da doğmuştur. Roma'da Yahudi cemaati imparatorluğun her köşesinde kabul görmüştü ve kendi ibadetini yapmakta özgürdü. Roma'daki hukuk sistemi de bulunmaz bir sistemdir. Sanığa ileri haklar tanır. Sanık, hakkında verilen yargıdan memnun olmadığı durumda, “Ben imparatora itiraz ediyorum” diyebilir ve Roma'ya giderek imparatorun huzuruna çıkar ve imparator ona özel bir yargıç tahsis ederdi. Aziz Pavlus da yargılanmış ve imparatora müracaat etmiştir ve iki yıl sonra beraat etmiştir. Roma'da Konstantinus döneminde yayınlanan bir genelgede her yurttaşın imparatorluğun kaidelerine uyduğu müddetçe ibadetinde serbest olduğu bildirilir. Eski Roma döneminden Batı'da din özgürlüğü kısıtlanır. Devlet dini olarak Hristiyanlık 380-384 yıllarında resmi din olarak kabul edilir. 1676'da Vestfalya anlaşmasında hükümdarın dini neyse tebaanın dini de aynı olacak, şeklinde bir karar alınır. Sonrasında gelen Fransız İhtilali'nin başlarında büyük din kavgası olur ve ardından halk kendi ibadetini kılmakta özgür bırakılır. Eski Roma'dan sonra ilk kez İslam'ın “Kitap halkları”nın kabulüyle belirli bir din özgürlüğü tekrar söz konusu olur. Millet kavramı, bir adım daha ileri gider. Kitap halkları arasında Rum'u, Ermeni'yi ve Yahudi'yi de ayırt eder. “Millet” etnik-dini bir kavramdır. Daha sonraları din ve mezhep farkı da kabul edilir ve gerek Katolik, gerek Protestan tebaalar da özgür ibadete kavuşur. Din aslında bir kültür fenomenidir. Çok ta dindar olmayan ünlü bir İtalyan düşünür, Benedetto Croce, “İster istemez Hristiyanız, çünkü İtalyan kültürü Hristiyanlıkla yoğrulmuştur” der. Arap kültürü ezici çoğunlukla bir İslam kültürü olarak doğup gelişir. Kültür dinden soyutlanamaz. Osmanlı'nın o harika dinler, diller, milletler ve kültürler mozaikinden çok azı kalmıştır. Türkiye olarak bu çeşitliliği layıkıyla değerlendirip koruyabilirsek Batıya bir model sunarız, çünkü bugün Batı bazı bakımlardan bir şaşkınlık dönemi içindedir. Bizdeki, müthiş bir miras zenginliğidir.





Ermeni Katolik cemaati de bu zenginliğin bir parçasıdır. Millet kavramını, günümüzün kültür ve toplum anlayışları çerçevesinde ifade etmek istersek; millet demek toprağa bağlı olmayan azınlık demektir. Batıda böyle değildir.

Azınlık, bugüne dek, kimliği toprağa bağlı olan bir topluluktur. Oysa Osmanlı'da toprağa bağlı olmadıkları halde azınlıklar millet olarak tanınmıştır.

Ne Batı Anadolu, ne de başkent İstanbul, tarihte bir Ermeni veya Yahudi

Devletinin bir parçası olmamışlardır. Patriklere veya “milletbaşı”larına verilen haklar çok geniştir. Yasama-yürütme-yargılama yetkilerini içerir.

Bu yetkilerin bir kısmı Tanzimat bağlamında “milli meclis”lere geçmiş, böylece krala eş yetkisi olan bir olgu haline gelmiştir Patrikler ve bütün “millet”i idare etmişlerdir. Patriğin cemaatten biri için verdiği cezayı, örneğin bir

kürek cezasını genelde Sultan da onaylamıştır.

Katolik mezhebinin temel özelliğine gelince, fazla ayrıntılara girmeden, diyebiliriz ki, temelde Papa'ya tanınan yetkidir. Papa'nın teoride Katolik

Kilisesinde tüm ve tam yetkisi vardır, oysa Ortodokslar'a göre yalnız eşitler arasında birincidir. Ermeniler'de Katoliklik, yani Roma ile bağlılık geleneği eskilere, geç Orta Çağa, 1200'lere gider. Ermeni Katolikler arasında en önemli

isim Sıvaslı Mihitar'dır. Kendisi dünya çapında bir kişi olmuştur ve Mihitaryan Birliği de daima Osmanlı'ya karşı büyük bir sadakat göstermiştir.

Sadakat aslında çok önemli bir kavramdır ve etğin temellerinden biridir, bu da karşılıklıdır. Napolyon Kuzey İtalya'yı istila ettiğinde tüm manastırları gasp eder; sadece kendini aynı zamanda bir Bilim Akademyası olarak takdim

eden ve sürekli Osmanlı sancağı dikmiş olan Ermeni Mihitaryan

Sen Lazar manastırına dokunmaz. Çünkü Osmanlı ile sürtüşmek istemez.

Bu birlik Viyana'da da bulunur. Viyana Mihitaryan'ları Almanya'da gelişen kritik filolojinin takipçileri olmuştur. Venedik ise çok yönlü bir humanizm'in mürşitliğini yapmıştır. Aynı zamanda Ermeni tiyatrosunun ana ocağıdır.

En büyük isimlerden biri Mıgırdiç Beşiktaşlıyan'dır.

Ermeni Katolik cemaatinin “millet” olarak teşkilatlanmasına ihtiyaç duyulmasının en önemli nedeni de Roma Kilisesinin Katolik Ermenilerin Ermeni kiliselerine gitmesine, Ermeni ibadetlerine katılmasına engel olmasıydı.

Bu yapı devam etseydi Ermeni Katolikler eninde sonunda Latin kilisesine bağlanıp Ermeni kimliklerini yitireceklerdi. Padişah sayesinde kendi kimliklerine sahip olabildiler. Kendi hastane ve kiliselerini inşa ettiler.

Bu konuda çok başvurulacak çeşitli kaynaklar bulunuyor. Türkçede önde gelen araştırmalar arasında Ahmet Türkan'ın, Osmanlı'da Papalık İlişkileri (Kitabevi 2012) kitabını zikrederim. Yıldız Deveci Bozkuş'un da yeni çıkan

19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda Ermeni Entelektüeller eserinde birçok katolik entellektüele de yer verilmiştir”.

Beğeni ve ilgiyle izlenen konferans Sayın Başepiskopos Levon Zekiyan'ın gelen soruları cevaplamasıyla sona erdi.

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ԱՆՈՒԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

«ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՒԱՏՔ, ԾԷՍ ԻՍԹԱՆՊՈՒԼԻ ՄԷՋ»

Բ. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՄԱՅՆՔԸ

Աթաթիւրքի անուան գրադարանը, որ Մայր Քաղաքապետութեան Գրադարանի և Թանգարաններու Տնօրէնութեան հովանիին ներքեւ անուրանալի ծառայութիւն կը բերէ ժողովուրդին և հետազօտողներուն, կը կրէ նաև Հանրապետութեան շրջանի առաջին գրադարաններէն մէկը ըլլալու առանձնաշատկութիւնն ու համբաւը: Գրադարանին մէջ տեղ կը գտնեն 50000ի մօտ հատորներ, ալպոմներ, քարտէսներ, օրացոյցներ, տարեգիրքեր, բացիկներ և տարբեր նիւթերու շուրջ ամփոփուած մասնատու հաւաքածոներ: Աթաթիւրքի անուան գրադարանը, որ իր աշխատանոցի և արխիւի բաժիններով, իր բանախօսութիւններու և ցուցադրութիւններու սրահներով կը մատուցէ կարևոր ծառայութիւններ, իր երդիքին տակ կը հիւրընկալէ նաև զանազան մշակութային միջոցառումներ:

29 Ապրիլ 2022 թուականին Աթաթիւրքի անուան գրադարանի բանախօսութիւններու դահլիճին մէջ կայացած և քաղաքին բազմաշերտ հիւսուածքին հետքը հետապնդելու նպատակաւ կազմակերպուած «Պատմութիւն, Հաստք, Ծէս Իսթանպուլի Մէջ» բանախօսութիւններու շարքին երկրորդին հինատուրց ու տոհմիկ ժառանգութեան մը տէր Հայ Կաթողիկէ Համայնքին և անոր մշակութային հարստութեան մասին արտայայտուելու հրաւիրուած էր Թուրքիոյ Հայ Կաթողիկէ Համայնքի Վիճակատու Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեան: Բարձր թիւով

ներկաներու մասնակցութեամբ տեղի ունեցած զրոյցին Գերապայծառ Զեքիեան հանդէս եկած է «Օսմանեան Կայսրութեան մէջ միլլէթ հասկացողութիւնը», «Հայ Կաթողիկէ Համայնքին կազմաւորումը», «Կաթողիկէ դասնանքին բուն էութիւնը», «Միսթարեան Միաբանութիւնը» և նման գլխաւոր վերնագիրներու վրայով կատարուած շահեկան բանախօսութեամբ մը:

Ստորև մեր ընթերցողներուն կը ներկայացնենք այն շահեկան ելոյթը, զոր ունեցաւ Գերապայծառ Տէրը գիտաժողովի ընթացքին, մասնատրաբար կանգ առնելով ամէնէն տարրական գիտելիքներու վրայ:

Կաթողիկէութիւնը դասնանք մըն է: Հայ Կաթողիկէ Համայնքին կազմատրուարը կրօնքի մէջ ազատութեան տեսակէտէ շատ կարևոր քայլ մըն է: Հետագայ տողերուն մէջ պիտի անդրադառնանք նաև կազմատրուման պատճառներուն: Կրօնական ազատութիւնը նախ ծնունդ առած է Հին Հռովմի մէջ: Ներոյի գահակալութեան շրջանին հրեայ հասարակութիւնը ընդունելութիւն գտած էր կայսրութեան ամէն մէկ անիւնը և ազատ էր իր պաշտամունքին մէջ: Հռովմի իրաւական համակարգն ալ եզակի համակարգ մըն է: Ամբաստանեալին կը ծանցնայ յառաջացեալ իրատնքներ: Ամբաստանեալը «Ես կայսրին կը դիմեմ» կրնայ ըսել և այսպէս՝ Հռովմ երթալու և կայսրին ներկայանալու իրատնք կ'ունենայ: Կայսրն ալ այս պարագային իրեն մասնատու

Սուրբ Պողոս նոյնպէս դատարանի առջև կանգնած և կայսրին ներկայանալու փափաք յայտնած է: Եւ այսպէս՝ երկու տարի ետք անպարտ արձակուած է: Հռովմի մէջ Կոնստանդինի գահակալութեան շրջանին հրապարակուած շրջաբերականով մը կը տեղեկացուի թէ ամէն մէկ քաղաքացի կայսրութեան կանոններուն հնազանդելու պայմանաւ իր պաշտամունքին մէջ ազատ է: Բայց Ներոյի շրջանէն մինչև այսօր Հռովմի մէջ կրօնական ազատութիւնը հետզհետէ կը սահմանափակուի: Ատկէ ետք անկարելի կը դառնայ Արևմուտքի մէջ իրական իմաստով կրօնական ազատութենէ մը ճառելը:

Որպէս պետական ու պաշտօնական կրօնք քրիստոնէութիւնը կ'ընդունուի 380-384 թուականներուն: 1676ին Վեսթֆալիայի պայմանագրով կը կայացուի որոշում մը, որով հպատակներուն կը պարտադրուի որդեգրել թագաւորին դաւանած կրօնքը: Ասոր կը յաջորդէ ֆրանսական յեղափոխութիւնը, որուն սկիզբը տեղի կ'ունենայ կրօնական մեծ պայքար մը և յաջորդիւ ժողովուրդը իր պաշտամունքը կատարելու մէջ ազատ կը ձգուի: Կրնանք ըսել թէ Հին Հռովմէն ետք առաջին հեղ իսլամական կրօնքին ծնունդով տեղի կ'ունենայ իրական իմաստով կրօնական ազատութիւն մը:

Ազգ հասկացողութիւնը ցեղաբանական-կրօնական հասկացողութիւն մըն է: Յոյնը, հրեան, հայը իրարմէ կը զատէ: Կրօնական և դաւանական տարբերութիւն մը խնդրոյ առարկայ է: Իրականութեան մէջ կրօնքը մշակութային երևոյթ մըն է: Իտալացի մտատրական մը, որ շատ ալ կրօնական համոզումներու տէր մէկը չէր, «Ուզենք չուզենք քրիստոնէայ ենք, որովհետև իտալական մշակոյթը քրիստոնէութեան հետ շաղախուած է» կ'ըսէ: Արաբական մշակոյթը շախշախիչ մեծամասնութեամբ ծնունդ կ'առնէ և կը զարգանայ որպէս իսլամական մշակոյթ մը: Անկարելի է մշակոյթը անշատել կրօնքէն:

Օսմանեան այն հիւսնային կրօններու, լեզուներու, ազգերու և մշակոյթներու խճանկարէն այսօր շատ քիչ բան մնացած է:

Եթէ որպէս թուրք կարենանք պահպանել այս բազմազանութիւնը, Արևմուտքին լաւ նախատիպ մը ներկայացուցած կ'ըլլանք: Այս մէկը հրաշալի ժառանգական հարստութիւն մըն է: Հայ Կաթողիկէ համայնքն ալ այս հարստութեան առաջատարներէն մէկն էր: Եթէ ուզենք սահմանել ազգ հասկացողութիւնը, ազգ կը նշանակէ փոքրամասնութիւն մը, որ կապուած չէ հողին: Իսկ Արևմուտքի մէջ այդպէս չէ: Փոքրամասնութեան ինքնութիւնը կապուած է հողին: Մինչդէռ Օսմանեան Կայսրութեան մէջ հողին կապուած չըլլալով հանդերձ՝ փոքրամասնութիւնները ընդունուած են որպէս ազգ: Հայոց կանոնագրութիւնը պատրիարքին շնորհուած իրաւունքները կ'ընդգրկէ: Օրէնսդրական, գործադրման և դատավարման իշխանութիւնները նախ կը պատկանին պատրիարքին, յետոյ կ'անցնին ատեան:

Ինչ է կաթողիկէն: Հիմնական տարբերութիւնը պապին ճանչցուած լիազօրութիւնն է: Տեսականօրէն պապը տիեզերական եկեղեցիներու մէջ ունի լիակատար իշխանութիւն: Մինչդէռ ուղղափառներու մօտ հաասարներու մէջ առաջինն է: Հայերու մօտ կաթողիկէութեան ասանդութիւնը կ'երթայ դէպի հին ժամանակներ, մինչև ուշ միջնադար, մինչև 1200ականներ: Պոլսոյ պատրիարքն է որ թագաւորին համահասար իրաւասութեան տէր է և կը կառավարէ ամբողջ ազգը: Պատրիարքին կողմէ համայնքէն մէկու մը համար տրուած պատիժը, զոր օրինակ թիավարման պատիժ մը, սովթանին կողմէ ալ նոյնպէս վաւերացման կ'արժանանայ:

Հայ կաթողիկէներու մէջ ամէնէն կարևոր անունն է Սեբաստացի Մխիթարը: Ինք եղած է աշխարհահռչակ դէմք մը և Մխիթարեան Միաբանութիւնն ալ միշտ հաւատարիմ գտնուած է Օսմանեան Կայսրութեան: Հաւատարմութիւնը շատ կարևոր հասկացողութիւն մըն է. բարոյագիտութեան հիմն է և այս երկուքը փոխադարձ են: Երբ կը գրաւէ Հիւսիսային Իտալիան, Նափոլէոն բոլոր վանքերը կը կողոպտէ: Միմիայն չի դպչիր Սուրբ Ղազարին, որ պարզած է Օսմանեան դրօշակը, որովհետև չ'ուզեր վիճիլ Օսմանեան իշխանութիւններուն հետ:

Հայ Կաթողիկէ համայնքի մը կազմատրման կարիքն զգացուելուն ամէնէն կարևոր պատճառն ալ սա էր որ Հռովմի եկեղեցին արգելք կը հանդիսանար կաթողիկէ հայերուն հայ եկեղեցիներու մէջ հայկական ծեսով պաշտամունք կատարելուն: Եթէ այս կառուցոածքը շարունակուէր, հայ կաթողիկէներ ի վերջոյ պիտի կապուէին Լատին եկեղեցւոյ, կորսնցնելով իրենց հայու ինքնութիւնը: Սովթանին շնորհիւ է, որ անոնք կրցան տէր կանգնիլ իրենց ինքնութեան: Կառուցեցին իրենց եկեղեցիներն ու հիւանդանոցները: Այս նիւթին շուրջ գոյութիւն ունին բազմաթիւ աղբիւրներ, որոնց

կարելի է դիմել: Ասոնց կարգին են «Օսմանեան Պապական Յարաբերութիւնները» Ահմէտ Թիւրքան և «ԺԹ. Դարուն Օսմանեան Կայսրութեան Մէջ Հայ Ստաւրականներ, Երկտրզ Տէվէճի Պոզըուշ» գործերը:

Աթաթիւրքի անուան գրադարանին մէջ Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զէքիեանի ներկայացուցած բանախօսութիւնը արժանացաւ մասնակիցներուն անվերապահ գնահատանքին ու հետաքրքրութեան և աարտին՝ Գերապայծառ Տէրը պատասխանեց իրեն ուղղուած հարցումներուն:





TAKUHI TOVMASYAN İLE

SOFRANIZ ŞEN OLSUN

Hayatta özel insanlarla karşılaşmak çok büyük bir şanstır. Ben şahsım adıma söyleyebilirim ki çok özel, nazik, içten ve samimi bir insan olan Takuhi Tovmasyan'la yolumun kesişmesinden çok memnuniyet duydum. Sadece iyi bir konuşmacı olarak değil, aynı zamanda akıcı, sade diliyle ve en acı hatıratı dahi farklı bir tat katan anlatımıyla çok başarılı bir yazar. Röportajımızın konusu olan “Sofranız Şen Olsun” başlıklı yemek kitabı bizi biz yapan değerlerin tarifini de veren bir kitap olarak okunabilir. Takuhi Tovmasyan'a dergimize verdiği bu güzel röportaj için çok teşekkür ederiz.

Sevgili Takuhi Tovmasyan öncelikle sizi okurlarımıza tanıtmak isteriz; “Sofranız Şen Olsun” kitabıyla özdeşleşen Takuhi Tovmasyan kimdir?

Aras Yayınevi 1993 yılında Türkçe okura Ermeni Edebiyatı'nı tanıtmak maksadıyla kuruldu. Ermeni kelimesi yüzyıldır düşman, kötü vs. gibi gerçeklik taşımayan algıyla eşdeğer görüldü. Ermeni toplumu bu durumdan çok üzüntü duydu. Peki bizler kendimizi nasıl tanıtabiliriz? Edebiyatımızla, sanatımızla. Bizler kötü insanlar değiliz, bizler insanları sırtından vurmamak. Biz Anadolu Ermenileri durduk yere Anadolu'yu terk etmedik, köylerimizi boşaltmadık. Ne yazık ki bugün de devam eden bir ayrımcılık var. Renksiz bir Türkiye yaratılmak isteniyor. Oysa her zaman sade pirinç pilavı yenir mi? Yenmez! Ben böyle durumlarda yemekten örnek vermeyi çok severim. Pirinç pilavını çeşitlendirmek lazım. Kokular, çeşniler katmak lazım. Ne kadar çoğalırca pilavın içindeki renkler tatlar kokular, o kadar güzel o kadar iştah açıcı, o kadar daha bir yenir. Derdimiz birbirimizden bir şeyler öğrenmek. Aras Yayıncılık'tan çıkan

kitapları okuyup Ermenilerin tarihini, yaşantısını, hayatını öğrenirse, tanırsa kendinden farklı olmadığını görecektir ve böylece bu düşman etiketi belki



yavaş yavaş silinecek insanların aklından. Aras Yayıncılık bu misyonunu bir nebze gerçekleştirdi.

Bazı insanlar hikayelerini anlattı, bazıları anlatamadan öldü ama bugün torunların sayısı kitap yazacak kadar çok. Aras yayıncılığın ve Agos gazetesinin kurulması, yayınları, -ağır bedeller ödenmesine rağmen-, ve anlattıkları hikayeler toplumda bir açılım sağladı. Bu anlamda sanat özellikle edebiyat anlatılması çok zor olan konuları anlatabilmenin yolunu bulmaktan geçiyor. Bu tamamen sizin dilinizle alakalı. Karışınızdaki insana suç yüklemekten dedenizin, büyükannenizin, büyük dayılarınızın ve amcalarınızın bu topraklarda nasıl telef olduklarını anlatmanın da bir yolu var. Sofranız Şen Olsun'da böyle çok hikayeler var. Çünkü bu benim ailemin hikayesi. Ben ailemin hikayesini anlatıyorum. Siz onu bir Ermeni ailesinin hikayesi veya Trakya Ermenilerinin hikayesi veya Türkiye Ermenilerinin tarihi olarak okuyabilirsiniz. Üç büyük dayım; Garbis, Kevork ve Yeğya, ailesiyle hep birlikte çoluk çocuk Çorlu'dan seferberliğe çıkıyorlar. Aileleri otuz iki kişi. Der Zora gidene kadar onları yol kenarlarında bırakmak zorunda kalıyorlar. Sadece üç genç Şam'a varıyor. Orada demirci dükkanında çalışıyorlar. Gençlerden biri dizanteriye tutulup, ağır hastalanınca, kendinin ve kardeşlerinin bakımını üstlenen Trakyalı Arşaluys adında bir genç kızla evlenir. Artık Arşaluys yengenin bir kocası ve iki de kayınçosu vardır. Bu şekilde üç yıl Şam'da yaşadıkdan sonra, savaş biter, yollar açılır. Sağ kalanlar yurtlarına dönerler. Bir ayda trenle hayvan vagonlarında Çorlu'ya gelirler. Patrik Ağanın torunları geri dönerler. Çorlu'da gördükleri manzara çok zordur. Çift çubuk yok. Aile zaten yok. Ailenin evinde yabancılar oturuyor. Burası metruktur diyorlar. Bizimkiler bu hikayeleri böyle anlatırdı. Ailemizden böyle dinledik. Sonrasında üç genç Çatalca'ya gelin gitmiş ve seferberlikten kurtulmuş olan Akabi kız kardeşlerinin yanına giderler. Yeğya bir demirci dükkanı açar. Kevork Marsilya'ya gider. Garbis Çatalca'da kendi eski mesleği terzi olarak sürdürür hayatını. Bu insanlar mamamın dayılarıydı.

Yeğya dayım her Pazar sabahı gelir babamla kahve içer, yan yana oturarak sohbet eder, gitmeden bir kahve daha isterdi. Çorlulular kahveyi çok sever. Ve sonra kalkar giderdi. Yeğya dayı yaşadıklarını hiç unutmadı. Ailesine ve kendine uygulanan bu insanlık dışı kanunla, kuralla, tavırla barışamadı. Diğer kardeşler hiç konuşmadı. Mutfağa çok meraklıydım. Yeğya dayım geldiğinde çok sevinirdim. O günü pişirdiğim yemekten ona da tattırmak isterdim. Kahve servisini de yapardım ve onu babamla yalnız bırakırdık.

Geçmişe bakarak bugünü anlamaya çalışıyoruz. Geçmiş öyle bir şey. Bütün bunları on beş on altı yaşına kadar kavradım diyorsunuz; Ailenizin hikayesi nasıl oldu da sizi “Soframız Şen Olsun”a getirdi? Bütün olanlar bir nokta geride bırakılarak nasıl gelişti, sofrada adabına dönüştü, bütün özel günleri hatırlatan

ve hazırlayan şefi Takuhi Tovmasyan'ın olduğu kurucu ve yapıcı bir mutfak senfonisine dönüştü?

“Sofranız Şen Olsun” kitap olsun diye bir proje değildi. Tamamen çocuklarıma, yeğenlerime, çok sevdiğim arkadaşlarıma çocuklarına bırakmak için bir anı defteri olarak kaleme aldım. Kitabın ve benim yazarlığımın önemli itici gücü Mıgırdiç Margosyan'ın kardeşi Ardaşes Margosyan'dır. Kendisi evimizin insanı, soframızın daimi konukuydu, anneme yaptığı yemekleri anlattırırdı. Annem de büyük bir iştahla severek anlatırdı. Onun unuttuğu yerlerde ben müdahale ederdim. Bir gün Ardaş bana sofrada başında sohbet eşliğinde yenen yemekleri ve tarifleri yazmazsam unutulacağını hatırlattı. Kitabımın ilk cümlesi ona aittir. Konuştuğumuz gibi yazmamı tavsiye etti. O tarihte eğitim için büyük oğlumu yurt dışına yollamıştım ve oldukça düşünceliydim. Aile dostumuz Ardaş'ın isteğini de yerine getirmek arzusundaydım.



O gece neyi nasıl yapacağım diye düşünürken gördüm ki ilk kez oğlumu düşünmeden uyuya kalmışım. Fark ettim ki evlat hasretini bir şekilde anılarıma, çocukluğuma dalarak harmanlıyorum. Ben yıllarca köfte yapmadım. Çünkü oğlum köfteyi çok severdi. O yoksa biz de köfte yemeyeceğiz. Öyle bir katılık yerleşmişti içime. Onun yolu beklenirdi ki ailece köfte yiyelim. Bir yerde insan kendi acısını başka bir yerden çıkarıyor. Hiç salya sümük ağlamadım. Öyle şeyler yapmadım, ama ailemizin fertlerini de köfteden mahrum ettim. Ve böylece başladım yazmaya. Maksat sofranın etrafında olanların unutulmaması.

Babam bana o yaşa kadar her şeyi anlattı. Küçük yaşta anlatılacak şeyler var, anlatılmayacak şeyler var. Çocuğun ruhuna düşmanlık tohumları ekmek lazım, korkutmamak lazım veya ailenin ufak tefek falsolarını da çocuğa başka türlü anlatmalı. Dedemin yayamdan ayrı Ersilya adında bir kadınla ahabalık/ilişki kurduğunu da küçük çocuklarıma nasıl anlatabilirim. Ama babam bana anlattı; Ersilya'nın da bir insan olduğunu dedemin ona da gittiğini, Takuhi yayamın da bunu çok iyi bildiğini, herkesin çok iyi bildiğini! Aslında olmadık bir şey değil, belki pek çok ailede böyle hikayeler vardır ama gizli tutulur.

Bizim ailede hiç gizli bir şey yoktu. Her şeyin bir sebebi, bir hikayesi vardı. Onu konuşurduk daha çok. Kabahat olarak konuşulmadı hiçbir zaman. Ğazaros dedem Takuhi yayamı başının tacı gibi sevdiği saydığı da söylenirdi, ama ara sıra Ersilya'nın da şefkate sevgiye ihtiyacı olduğu, o tarihte çocuklu ve dul kalmış, yalnız bir kadın olduğunu, Ğazaros dedemin arasına ona da gittiğini bu şekilde aktarılırdı. Ben bunları kimseye anlatamazdım, onun için oturdum ve yazdım. Ama bunu yazarken Ersilya ve Ğazaros dedemi hatırladığımda fasulye pilakisi aklıma geliyor, çünkü babam fasulye pilakisi yediğimiz gün babasını ve Ersilyayı anlatırdı. Dedem Ersilya'ya gidermiş, Ersilya fasulye pilakisini çok güzel yaparmış, dedem çok aceleci çok da iştahlı bir adam olduğundan çok hızlı yemek yermiş. Küfelik olacak derecede de rakısını içermiş. Sallanarak evine geliyor. Yatırılacak. Üstü başı soyulacak. Babam ve yayam yardım ediyor ve köstekli saati, yeleği çıkardıklarında içinden havuç ve fasulye dökülüyor. Bu şekilde anlatılıyordu. Her fasulye yediğimizde biz komedi yapardık; hadi baba anlat şu fasulyenin hikayesini, işte bu şekilde her masada bir şey bulunur ve anlatılırdı. Çocuklarımdan ayrı kalmak, bir şeyleri aktaramamak gibi içgüdüsel hissiyat bana bunları yazarak aktarmam için güç verdi. Dalak dolması yaparken o aklıma geldi, uskumru dolması yaparken Ankine yengem, babamın telaşları, balıkçıdan balık alması, seçmesi derken bu anılar ortaya çıktı. 1993 yılında masamızdaki insanlar Aras Yayıncılığı kurdu. Margosyan'ın "Gavur Mahallesi" ve "Söyle Margos Nerelisen" çıktı. Hagop Mintzuri ve diğerleri bunları takip etti. Tüya kitap fuarına katıldık. Güzel geri dönüşler aldık. Ermenice edebiyat tercümeleriyle oluşan ilgi Ermeni yemeklerini anlatan kitaplarımız yok mu şekline dönüştü. Okumuş görgülü, vaktinde Ermeni komşuları olmuş insanlar onlara bir şeyler tattırılmış, ama şimdi o komşular yok olmuş, İstanbul'dan ve bütün Anadolu'dan; şimdi onlara vişne likörü ikram edecek, topik tattıracak, Paskalya çöreğinden ikram edecek, paylaşacak Ermeni komşularını kaybetmişler.

Onun için o eski Ermeni yaşamlarını okuyunca acaba bir de yemek kitabı var mı diye bize sormaya başladılar. İşte o zaman benim yazdıklarım gündeme geldi. Böylelikle anılarım yayın programına alındı. Aslında hiç örneği yoktu. Anılarla birlikte yemekleri anlatan bir kitap yoktu. Anıları da çıkarmak istemezdim. Onlar anı

değildi. Canlı canlı benim ailemden insanlardı. Sade bir hayatım oldu. Ailem ve Aras yayıncılık. Evim gibiydi Aras Yayıncılık. Bir müddet tereddüt ettim. O zaman gözümün önünde pırıl pırıl fotoğraflarla bir Sofra dergisi var. Sonra ben Ermeni yemeği diye bir şeye inanmıyorum. Ermeni yemeği değil bunlar; burada Rum'un da, Türk'ün de, farklı kültürlerin hepsinin hakkı var. Ben Ermeniyim. Çorlu Ermenisi. Büyükannelerim de büyükbabalarım da hepsi Çorlulu. Çorlu'ya nereden gelmiş Ermeniler? Mimar Sinan getirmiş. Trakya'da Ermeni popülasyonu yok Mimar Sinan'a kadar. Kendi yapılarında, camilerde, köprülerde, hanlarda, hamamlarda çalıştırmak üzere kendi bildiği kökü Sivas, Kayseri, Yozgat'a dayanan Ermeni taş ustası, bakır ustası, demir ustası getirmiş Edirne'ye; o şekilde orada iş olduğu için bir akım başlamış, böylece Ermeniler Trakya'da var olmaya başlamışlar. Çorlu, Çatalca, Silivri arasında bir Ermeni köyü varmış.



“Sofranız Şen Olsun” bu şekilde yayımlandı, Yunanca, Fransızca'ya çevrildi, İngilizce çeviri çalışılıyor, 17. yılına geldi, hala ünü sürüyor; başka projelere de katkıda bulundunuz mu?

Hem aklımda hem damağımda kalanları aktardım bu kitapta. Okurlarımızın ricası ile başka kitapları da yayıma hazırladık. Tarihte basılmış yedi kitap daha var. Bunları Latin harflerine çevirdik ve ölçülerini ve dilini güncelleştirdik. Ben Aras Yayınevinin sadece dizgi işlerinden sorumlu kişi olarak çalışırken bu yemek kitaplarının da yayına hazırlanmasında benim de emeğim oldu. Bana da görev düştü, çok severek yaptım. Yemek hiçbir zaman yemek değil, mutfak hiçbir zaman mutfak değil, masa hiçbir zaman yemek yenip doyulan bir eşya değil. Bunlar çok önemli çok değerli kültür içeren, ihtiva eden yerler evimizde, hatta bana sorarsanız kutsal da. Bir yemek kitabında yemeğin dışında öğreneceğimiz çok şey var. Mesela bir tanesinde - “Mükemmel Yemek Kitabı” (Vağinag Pürad) - yazarımız diyor ki, yemek de ilkokul müfredatına konmalı. Çok güzel bir görüş. İnsan doğar doğmaz karnını doyurmak için annesinin memesine yapışıyor. 1905 li yıllarda bunu bize öneriyor. Biz bu kitabı çalışırken Merzifon'u da çalıştık, araştırdık. Merzifon'da Amerikan kolejinde aşçılık yapan bir kişi. Verdiği tarifler üç yüz kişilik. İçinde Donut tarifi var. Şaşırtıcı. Basit bir yemek kitabından neler öğrenmek mümkün. “Yeni Yemek Kitabı”, 1907, Ohan Aşçıyan, Ermenice harfle Türkçe

yazılmış. Onu da düzenledik. Benim müdahale ettiğim yerlerde karikatürize edilmiş halimle not düştüler. Küçük aşçı kıyafetiyle ben varım; ya çok beğeniyorum, ya da olmaz diyorum. Çok keyifli oldu.

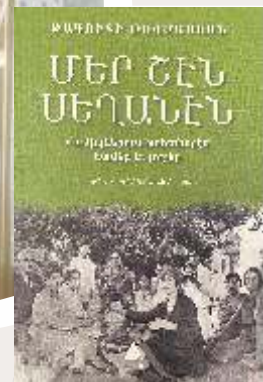
Okurlarımıza neler söylemek istersiniz?

Benim bir tek önerim olabilir genç insanlara; babamı çok genç kaybettik. Sonra masa muhabbetlerinde hatırlamaya çalıştık, anmaya çalıştık ve kayda geçirdik geçmişte yaşayan Tovmasyan ailesi ve üyelerini. Amcamın düğünü, yengenin nişanıydı derken eskiye derine inerek muhabbete başladık ve aile ağacımızı yazmaya başladık. Yurt dışından gelen konuklar da ilaveler yaptı. Bu yolla çok aydınlandık. Ailemiz hakkındaki bilgileri hep tazeledik. İletişim kurduk uzaklarda olanlarla. Aile ağacınızı yazın. Ailenizde nadir olan yemeklerin tariflerini de büyüklerinizden öğrenin ve yazın. Her gün dolma, topik, salma, zeytinyağlı yahniler yapıp yemiyoruz. Hele günümüzde özellikle ekonomik besleniyoruz ve yaşıyoruz. Sadelikten yanayız. Sadeliği hiçbir zaman elden bırakmadan müziğine sahip çıksınlar. Çünkü mutfak ve müzik birbirinden ayrılmaz kültürün kökleri. Senin benim kavgasını yapmadan, komik hallere düşmeden; kahve senindir, mantıyı ben yaparım sen yapamazsın, baklava onundur, bunundur, neticede bu bizim kültürümüzdür. Gelin beraber olalım, biz olalım, ben olmayalım. 'Biz' çok güzel.

Takuhi Tovmasyan:

İstanbul, Yedikule'de doğdu. Küçük yaşta yemek yapmayı öğrendi. Bu konudaki bilgilerini ailesinin hikâyesiyle harmanlayarak aktardığı kitabı “Sofranız Şen Olsun” büyük ilgi gördü. Boğos Piranyan'ın “Aşçının Kitabı” çalışmasını Ermeniceden Türkçeye çevirdi. Vağinag Pürad'ın “Mükemmel Yemek Kitabı” adlı Ermenice harfli Türkçe kitabının çeviri yazısını yaptı. İstanbul'da yaşıyor.

Hazırlayan: Ayda Baloğlu



ՄԱՍԻԿՆԵՐՈՒՄ ԽՈՀԱՆՈՑԷՆ ՀԱՄԵՐՈՒ ՅՈՒՇԵՐ Հարցազրոյց «Մեր Շէն Սեղանէն» գիրքին հեղինակ Թագուհի Թովմասեանի հետ Հարցազրոյցը վարեց՝ Այտա Պալօղլու

Մեր Շէն Սեղանէն գրքի հեղինակ Թագուհի Թովմասեանը ինչպէս կրնանք ծանօթացնել մեր ընթերցողներուն:

Ծնած եմ Ետիգոպէ, Իմրախոր պողոտայ, Կէնչաղա փողոցը Թագուհի եայեայիս փայտաշէն տան մէջ 14 Ապրիլ 1952-ին: Փոքր տարիքէս սիրեցի խոհանոցը: Առաջին խաղալիքներս եղան խոշոր սմբուկ մը, անիկա թաշկինակիս մէջ փաթեցելով պոպրիկի վերածեցի: Լիցք պատրաստելու համար առնուած ուղականջներէն ամենափոքրերը մօրմէս գաղտնի առնելով խաղացի:

Առաջին զաւակս ծնաւ 1972-ին, երկրորդը 1982-ին, իսկ երրորդը այսինքն «Արաս» հրատարակչութիւնը 1993-ին ծնաւ:

Խոսք մը մշակութասէրներ մէկտեղուելով գաւառի գրականութեան արժանաւոր գաւակը՝ Մկրտիչ Մարկոսեանի շուրջ

հիմնեցին «Արաս»ը, բանալու համար «պատուհան» մը, հայալեզու գրականութիւնը թարգմանելով թրքերէնի, որպէսզի նոյն հողին վրայ ծնած, ապրած տարբեր մշակոյթի տէր մարդիկ զիրար անելի լաւ ճանչնան:

Ես «Արաս» հրատարակչատան մէջ ստանձնեցի հայերէն գրաշարի պարտականութիւնը: Սկսելով Մկրտիչ Մարկոսեանի պատմութեան, շարունակելով Յակոբ Մնձուրիի, Վահրամ Պուրմասեանի, Ռուբէն Մաշոյեանի, Երուանդ Կոպէլեանի, Արա Կիւլերի, Սարգիս Քէչեանի՝ «Ջանգո», Արփիար Տէր Մարգարեանի, Զաւէն Պիպեռեանի, Թորոս Թորանեանի, Շաարշ Քահանայ Պալմեանի, Արա Ակինեանի, Պետրոս Զօպեանի, Վահան Աճէմեանի, Յակոբ Այվազին գրական գործերը, բանաստեղծ Զարեհ Եալտըզեանի ամբողջական բանաստեղծութիւնները և Գեղամ Քերովբեանի հայերէն բառգիրքը գրաշարեցի մեծ հաճոյքով:



Յիշելով անցեալը, զայն իմաստատրելու կը ջանանք այսօրը: Զեր ընտանեկան յուշերը ինչպէս եղաւ որ հեղինակութեան ճամբու մը տարաւ ձեզի, որ թէ՛ խոհագիր և թէ՛ յուշագիր եղաք, մեզի յիշեցնելով ասանդական ճաշերը տօնական և սովորական օրերու:

«Մեր Շէն Սեղանէն» գիրքը ոչ թէ գիրք այլ յուշատետր էր, ուր իբրև ժառանգ մեծ ընտանիքիս կողմէ սիրուած ճաշերը և յուշերը գրի առած էի: Գրեցի այնպէս ինչպէս հայրս մեզի կը պատմեր իր Զորլուցի ընտանիքին անցեալին երբ կը ճաշէինք: Ընդհանրապէս սեղան կը նստէինք ուրախ տրամադրութեամբ կը ճաշէինք: Յետոյ մայրս, հայրս կը սկսէին պատմել օրական անձուրդարձէն մինչև ընտանիքի մօտատր ու հեռատր անցեալէն: Կամ պատրաստուած ճաշին խոհագիրէն և կամ յաջորդ օրուան ո՞ր ճաշը պիտի պատրաստէինք և այլն...

Հայրս մօրմէն՝ Թագուհի եայալէս սորված եղանակը կը պաշտպանէր իսկ մայրս իր մօրմէն՝ Ագապի եայալէս տեսածէն, սորվածէն պոտ մը նոյնիսկ փոխել չեր ուզեր:

Արդիմնք... մէկը միայն համով ճաշերով յուշերով կ'ապրինք մինչև այսօր: Պատճառը այն էր, որ Թագուհին և Ագապին վաղեմի ընկերուհիներ էին 1900-ական թուականներէն սկսեալ Զորլուցին:

Ագապի եայեաս Զորլու Բարթիկ չորպաճըին (աղա) թոռը, կը սիրահարի ագարակին վաստակատու դարբինին տղուն Արմաշին: Երիտասարդ զոյգը կը բաժնուի պապենական օճախէն և կ'երթան Զաթալճա կը հաստատուին:

1908-ին կը ծնի մօրեղբայրս Թարթողը իսկ 1922-ին մայրս Մարին:

Իսկ Թագուհի եայեաս չորլուցի Ղազարոսին երկրորդ կինը կ'ըլլայ, ան ալ Իսթանպուլ հարս կուգայ Զորլուցին:

Թագուհի եայաւ Ղազարոս մեծհօրս առաջին ամուսնութենէն ծնած զաւակները կը խնամէ իր հարազատ զաւակներուն նման: Ինք ալ ծնունդ կու տայ հօրս՝ Պետրոսին 1911-ին, և փոքր հօրեղբօրս՝ Սարգիսին 1913-ին:

Երկու չորլուցի ընկերուհիներ տարիներ յետոյ զիրար կը գտնեն Իսթանպուլ և մեծ ուրախութեամբ կը խնամիանան: 1947-ին Մարին և Պետրոսը ամուսնանալով Թագուհի եայեայիս Ետիգոպէի տունը կը շէնցնեն երկու զաւակներով: Եղբայրս՝ Եղաարդը կը ծնի 1949-ին իսկ ես՝ 1952-ին, ընտանիքին երկրորդ Թագուհին Թովմասեանը:

Թագուհի մեծմայրս շատ կը սիրէ եղեր պատմել իր ծննդավայրը, ընտանիքը և իր կեանքը: Այս յատկութիւնը փոխանցեր է հօրս Պետրոսին և ան ալ մեզի...

Արասի միջոցաւ հայ գրականութեան հետ ծանօթացող թուրք ընթերցողը հետաքրքրութիւն ցոյց տուաւ հայ խոհանոցին: Այն ատեն եղբայրներս ուզեցին հրատարակել իմ գրածներս: Բայց անոնք միմիայն ճաշատեսակներու պատրաստութեան եղանակները չէին: Անոնք յիշատակներու օրագրութիւն մըն էին կարծես, զաւակներու համար գրի առնուած: Երկար տատամսումէ մը վերջ գիրքի վերածուեցաւ և ես դարձայ բազում զաւակներու և թոռներու տէր մայրիկ մը:

Այսպեսով «Մեր Շէն Սեղանը» հրատարակուեցաւ 2000-ին և տարի մը վերջ Յունաստան՝ յունարէնը, յետոյ Ֆրանսա՝ Ֆրանսերէնը... և հրատարակութեան պատրաստ են անգլերէն և գերմաներէնը: Իսկ հայերէնը հրատարակուեցաւ Արաս հրատարակչատան կողմէ: 18 տարի եղաւ և տակաւին կը շարունակուի ձեր գրքին համբաւը իսկ «Արաս»էն յաջորդաբար ճաշագիրքեր հրատարակեցիք: Այս ուղղութեամբ ձեր աշխատանքներուն մասին ալ բացատրովիմն կրնա՞ք տալ:

«Մեր Շէն Սեղանը» գիրքը մեր ակնկալածէն աւելի հետաքրքրովիմն գտաւ թուրք ընթերցողներու կողմէ: Այսպէսով յառաջիկայ տարիներուն շարք մը ճաշագիրքեր հրատարակելու սկսանք: Նախ Պօղոս Փիրանեանին «Նոր Խոհարար» անուն գիրքը, որ հրատարակուած էր 1914-ին, Մարգոյան Անաթոլիա Տպարանը: Գիրքը 96 էջերով հայերէն էր: Հեղինակը՝ Պօղոս Փիրանեան, Մարգոյանի Ամերիկեան Գոլէժին վաստակատու խոհարարը, գրի առած էր մօտաւորապէս 250 ճաշատեսակներ: Գրքին թրքերէնը՝ «Խոհարարին Գիրքը» վերնագիրով հրատարակուեցաւ 2008-ին: Յետոյ Վաղինակ Փիւրատին հայատառ թրքերէնով տպուած ճաշագիրքը հրատարակուեցաւ «Միւքէմէլ Եմէք Քիթապը», որ 1926-ին Իսթանպուլ Բագոր Մարտիրոսեան Տպարանը տպուած էր: Այս գիրքը պատմական արժէք մը կը ներկայացնէր հայատառ թրքերէնով հրատարակուած ըլլալուն համար:

Պօղոս Փիրանեանին գիրքը թարգմանեցի իսկ Վաղինակ Փիւրատինը գրաշարեցի լատինատառ: Երրորդ ճաշագիրքը Օհան Աղճեանին պատրաստած «Ենի Եմէք Քիթապը» 1907-ին, հրատարակուած էր հայատառ թրքերէնով: Այս գիրքին ալ փոքր ծանօթագրովիմններ աւելցնելով հրատարակութեան պատրաստութեան մէջ բաժին մը ունեցայ 2018-ին:

Ինչ կը թելադրէք մեր ընթերցողներուն:

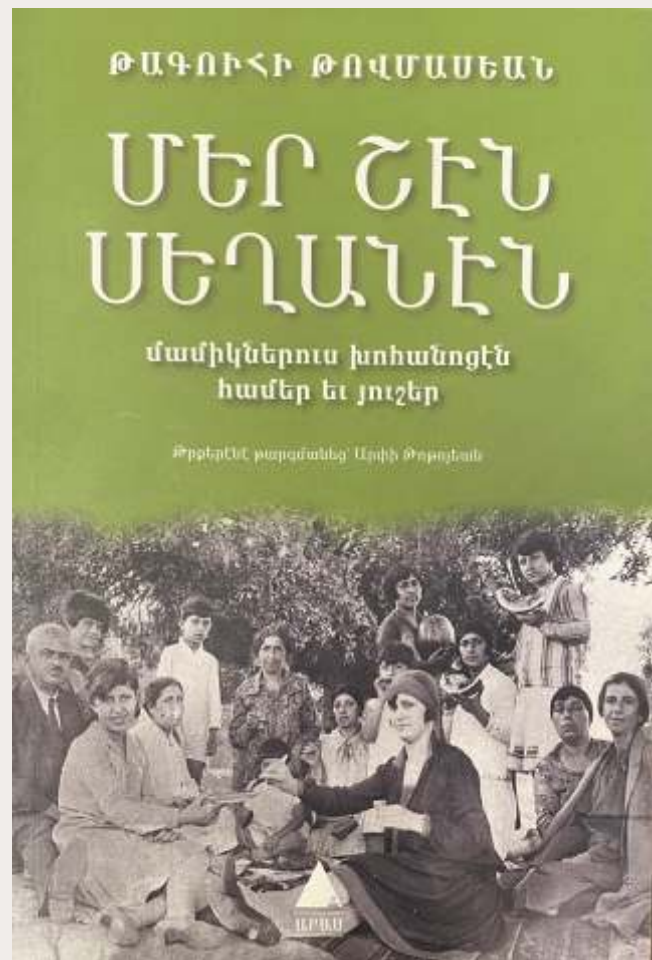
Այնպէս կը հաւատամ, որ շատեր ինծի պէս

պատմելու արժանի ինչ ինչ յուշեր ունին: Ես բարեբախտաբար խօսող, պատմող ընտանիքի մը մէջ մեծցայ: Ինչ որ գրեցի «Մեր Շէն Սեղանէն» գիրքին մէջ, բոլորը կը պարտիմ հօրս, մօրս, մեծմօրս, ընտանիքիս մօտաւոր անդամներուն:

Կը մաղթեմ ընտանեկան սովորովիմններուն, պատմական արժէքներուն, տէր երիտասարդներուն թիւը շատանայ, փորձեն գրի առնել ընտանեկան ծառը, ծնողքին օգնութեամբ:

Յարգանքով, սիրով՝ Բարեներ ընթերցողներուն:

Թագուհի Թովմասեան



MİÇİNK AYİNİ

23 Mart 2022 Çarşamba günü Vosgeperan Kilisesinde kıdemli rahip Vartan Kirakos Kazancıyan riyasetinde Miçink ayini yapıldı. Ayinin ardından Vosgeperan Kadınlar Kolu'nun hazırladığı ikramların sunulduğu salonda bir toplantı gerçekleşti.

Kıdemli rahip Vartan ayinde yaptığı konuşmada İsa'nın havarilerinden İncil'i dünyaya duyurmaları ve içindeki öğretileri yaymalarını beklediğini belirtti ve tüm Hristiyanlar'ın da İncil'i yaymak ve duyurmakla yükümlü olduklarını vurguladı. İncil'in yolundan gitmenin önce imanla mümkün olduğunu sözlerine ekledi ve imanla ilgili yapılması gereken en önemli şeyin kiliseye vakit ayırmak olduğunu, devamlılığın inancımızı güçlendireceğini ve bu sayede inançlı insanların İncil'de söylendiği gibi bir hayat yaşamasının mümkün olduğunu hatırlattı. Hayr Vartan pandemiden ötürü yapılamayan Miçink yemeğinin gelecek sene gerçekleşebileceğine inancının tam olduğunu ve tekrar masaların etrafında oturarak (Karasnortats) Büyük Oruç dönemini İsa'nın yüreği gibi hizmetkar ve temiz bir yürekle yaşayacağımıza inandığını belirtti.



Ayinin ardından salonda yapılan toplantıda kıdemli rahip Vartan, Vatikan tarafından yürütülen projeden bahsetti ve değerli bilgiler paylaştı. Çeşitli sosyal kurumlarıyla bir devlet işleyişine sahip olan Vatikan uzun yıllardır insanlık için evrensel faydalar sağlamayı hedefleyen bir proje sürdürmekte. Vatikan bünyesinde çocuklarla ilgili, kilisede yapılacak dualar, çalışma hayatı, finansal düzen gibi farklı alanların ele alındığı kurumları barındırmakta. Bu kurumlar çeşitli konuları ele alarak çalışmalar yürütmekte. Söz konusu kurumlar için yönerge çıkaran Papa II. Ioannes Paulus kadınların her türlü çalışmada ve her alanda işe koyulmalarını sağlayacak çağrıda bulundu. Avrupa bu konuda önemli bir tercih yaparak her türlü idari ve politik yönetimde kadınların da yer almasını sağladı.

Uzun yıllardır çalışmalara devam eden Papa Francesco bu konuyu tekrar ele aldı ve yakın tarihte Prâdicate Evangelium başlığıyla 50 sayfalık bir genelge yayınlandı. Bu genelgede belirtildiği üzere kilise görevleri sadece din adamlarına özgü değildir, tüm Hristiyanlar bu görevleri yerine getirmekle eşit derecede yükümlüdür.

Sayın Kazancıyan genelgede yer alan toplumsal cinsiyet konusuyla ilgili şu bilgileri aktardı: Kadınlar papaz olamaz ancak kadınlar kilisede başka görevler üstlenebilirler. Her türlü etkinlikte aktif olarak görev yapan kadınlar kolu veya dergimizi yayınlayanlar kadınların öncü olduğu alanlara birer örnek teşkil eder ve Kilisenin varlığını sürdürmesinde tamamlayıcı halkalardır. Vatikan da bir çok alanda kadınların gücünden faydalanmayı hedeflemekte. Papa hazretleri için kadın ve erkek eşitliği geçerlidir. Kilise anneye ve babaya başka türlü önem verir çünkü görevleri farklıdır.

Kısa bilgilendirmenin ardından hayr Vartan Kazancıyan salonda bulunan herkese katkılarından dolayı teşekkür etti.

Canet Tarakçı

Mari Mimar

Karol Terzioğlu

Peder Vartan Kazancıyan

Filiz Adem

Hülya Atsup

Arusyag Sultanoğlu





ORTAKÖY SURP KRİKOR LUSAVORİÇ KİLİSESİ

Ortaköy'de Ermeni Katolik Cemaatine ait olan bu güzel ve görkemli kilise Roma bazilikalarını andırır. Merkezi bir kısım ve iki koridordan müteşekkildir. Tavanı yarım-tonoz şeklindedir. Oldukça süslüdür. Orta bölüm içerisinde bulunan sekiz sütuna dayalı olduğu için yapının güzelliğini ve haşmetini bir kat daha arttırmaktadır. Sunağın üst kısmındaki büyük tablo Aziz Krikor Lusavoriçin Hristiyanlığı yeni kabul etmiş Ermenistan kralı III. Dırtad'ın vaftiz edilişini göstermektedir. Kilisenin dört küçük sunağı daha vardır. Sağdakiler Meryem Ana'nın göğe çıkışı ile onun kendini Allah'a vakfedişine, soldakiler Mesih'in şanlı dirilişi ile Aziz Krikor Lusavoriç'in anısına tahsis edilmiştir. Kutsal mabedin eni boyunca üst üste yapılmış iki kat balkonun varlığı, ziyaretçilerin dikkatini çekmektedir. Bu kiliseye adını atan herkes onun mimarisiyle dekorunun bütünlüğünün tesiri altında kalır. Kenar duvarlara gömülü mezar taşlarındaki yazılar, nesilden nesile gelmiş geçmiş köklü Hristiyan ailelerin isimlerini, yaşantılarını ve bizlere Allah ve cemaat sevgisini aşıl原因an insanları aktarmaktadır.



19. yüzyılda, hatta 1930'lara kadar Ortaköy kalabalık Ermeni halkı ile İstanbul Ermenilerinin en önemli semtlerinden biriydi. Birçok zengin ailelerimiz burada ikamet etmekteydi. Ayrıca devlet dairelerinin hemen her kesiminden yüksek mevkilere atanan önemli Amiralar da buraya taşınmışlardı. Semtin halkının sayısı günden güne arttığından Ortaköy'de bir kilise inşa edilmesi zorunlu görünüyordu. Cemaatin ileri gelenleri Eyalet Başepiskoposu Mgr. Andon Nurican'a arzularını açıkladılar. Bu istek dinsel yetkililerce çok iyi karşılandı ve hatta teşvik buldu. Bunun üzerine semtin saygın kişileri Cemaatin ve öncelikle mahalle müminlerinin cömertliğine başvurdular. Ortaköy'deki Katolik halk haberi sevinç ve coşku ile karşıladı. Padişahlık Fermanını elde etmek gerekiyordu, zira bir kilisenin inşa edilmesi için yetkililerin izni muhakkak gerekliydi.

II. Sultan Mahmut Hazretlerinin 6 Ocak 1830'da imzaladığı ve hürriyetini kazanmış Ermeni Katolik tebaasına kilise yapma iznini belgeleyen İrade-i Şahane'ye rağmen, pratikte birçok güçlük ve engellerin üstesinden gelmek gerekiyordu.

Verilen padişahlık fermanından anlaşıldığına göre, Sultanın nezdinde semtin saygın kişilerinin aracılığı sayesinde Ortaköy'de 1839 yılında inşa edilen Surp Krikor Lusavoriç kilisesinin yapımı gerçekleşmiştir.

Cemaatin ileri gelenleri yapılacak işi başlatabilmek maksadıyla, muhtaç oldukları kaynaklar ve geniş bir arazinin temini için güçlerini bir araya getirdiler.

Yer temin edilince sıra maddi kaynakları bulmaya gelmişti. Ermeni Katolik camiasına, iş birliği yaparak yardım etmeleri için yazılı bir çağrı gönderdiler. Bu çağrı cemaatin tüm sınıflarında bulunan imanlı kişilerin kalbinde beklenen yankıyı uyandırmıştı. Yönetim Kurulu üyelerinin gayretleri sayesinde çalışmalar 1837 yılının sonlarına doğru başladı. Kilise ile müstemilatının tavanı ve yapımı ismi tespit edilemeyen değerli bir mimara verildi. Mimar hemen yardımcılarını seçti. Müteahhit Apisoğom Ağa, Rençber Garabet Ağa, Taş yontucusu Civelek'in çalışmaları memnuniyet vericiydi; ancak 21.06.1888'de sel gibi yağın yağmurlardan ötürü, kilisenin önünden geçen dere taşı, tüm şantiyeyi sular içerisinde bırakıp, bir hayli hasara yol açtı. Bunun üzerine mimar temellerin yedi dirsek daha yükseltilmesini emretti. Yapılan yeni kazıları doldurabilmek için Kuleli'den 1762 çeki taş getirildi. Kiliseyi, rahiplerin meskenini ve toplantı odasını da koruyabilmek için bir duvar örüldü. İleri gelenlerin yakın ilgiyle işlerin başında şahsen nezaret etmeleri ve işçilerin yoğun ve ciddi çalışmaları sayesinde, kilisenin yapımı 1838 sonlarında tamamlandı. Bu kilise yönetime 5961 altın liraya mal olmuştur.

Çalışmalar bitince, cemaatin önde gelenleriyle kilisenin yönetim kurulu birlikte toplanıp, kilisenin takdis merasimi için Galata Patrikhanesi'nde ikamet eden Eyalet Başepiskoposunu davet etmeye gittiler. Kilisenin adı Ermenistan havarisi Aziz Krikor Lusavoriç olacaktı. Kilisenin kutsanma merasimi 6-01-1839'da yapıldı.

MIGİRDİÇ BEŞİKTAŞLIYAN VE AZİZ KRİKOR LUSAVORİÇ OKULU

Mıgirdiç Beşiktaşlıyan, 1828 yılında İstanbul'da doğdu ve 1868'de 40 yaşındayken verem hastalığı nedeniyle hayata gözlerini yumdu. Şair, yazar Mıgirdiç Beşiktaşlıyan modern Ermeni tiyatrosunun mimarlarından biri olarak biliniyor. Mıgirdiç Beşiktaşlıyan, 1859 yılında Apraham Allahverdi Amira'nın yardımlarıyla tekrardan yenilenip açılan Ortaköy Aziz Krikor Lusavoriç Okulunda öğretmenlik yaptı. Yetenekli ve çalışkan öğrencileri etrafına topladı ve tiyatro çalışmalarına başladı. Bu çalışmalar için Aziz Krikor Lusavoriç Kilisesi'nin iç mekanını da kullandı. Zohrap Hekimyan, İstapan Papazyan, Andon Varbet Efeyan gibi değerli tiyatrocular yetiştirdi. Okulun idaresi 1874 yılında Arakel Beberciyan'a geçti. Kapanış tarihi belli değildir. 1921 tarihinden sonra bir süre anasınıfı olarak eğitime devam edilmiştir.

BOMONTİ MİHİTARYAN OKULU'NDAN YETİŞENLER DERNEĞİ'NİN 10. YIL KUTLAMA YEMEĞİ

3 Aralık 2022 gecesı, Kumkapı Kazaz Artin Amira Salonu'nda, Bomonti Mihitaryan Okulundan Yetişenler Derneği'nin kuruluşunun 10. yılı coşkuyla kutlandı.

Davetliler, özenle hazırlanmış masalarda, Allure Organizasyonun yemekleriyle Barteve Garyan ve Gökçe'nin Arakasd Band eşliğinde seslendirdikleri şarkılarla unutulmaz bir gece yaşadılar.

Dernek, 31.10.2012 tarihinde kurulmuştur. Günümüzde çalışmalarını, okulun da içinde bulunduğu bahçede, eskiden garaj olarak kullanılan mekanda sürdürmektedir.

Dernek kurucuları, Şuşan Sivaslıoğlu, Artin Süreyan, Erman Enes Yağuboğlu, Hayrabet Akkaya, Odet Candan, Rafi Kırdıyan ve Simon Özkaya olup, günümüzde çalışmalarını Şuşan

Sivaslıoğlu Başkanlığında; Onursal Başkan Takuhi Matatyan, Odet Candan, Erman Yağuboğlu, Susan Irmak ve Selin Armağan'dan oluşan Yönetim Kuruluyla sürdürmektedir. Derneğin yedek üyeleri; Artür Sanoyan, Deniz Bahadır, Arden Yanar, Dayk Sarer ve Adis Kürkyapıcı'dır.

Derneğin faaliyetleri arasında, tiyatro, sohbet geceleri, Ermenice, dans, resim, el işi dersleri bulunmaktadır. Ayrıca, cemaatimizin okul mezunlarının kurdukları dernekler arası tavla, basketbol, satranç turnuvaları ve bilgi yarışması etkinlikleri de sayılabilir.

Bomonti Mihitaryan Okulu'ndan Yetişenler Derneği'nin 10 Kuruluş Yılı Yemeği'ni düzenleyen ve davetlilere unutulmaz bir gece yaşatan herkesi kutlar, başarılarının devamını dileriz.



SEVGİ HAVARİSİ AZİZ YUHANNA

Rab Mesih İsa'nın kişisel olarak seçip oluşturduğu havariler kümesi içinde, sevgi havarisi Aziz Yuhanna özel bir yere sahiptir.

Kendisi, başlangıçtan bu yana, Rabbin çarmıhta ölümüne dek sürekli olarak Rabbin yanında yer almıştır. Nitekim o yerde de Rabbin annesinin anneliğini de gönenmiştir çünkü Rab Mesih İsa ona şöyle demişti: “İşte, senin annen”.

Kendisi, aynı zamanda 27 kitaplardan oluşan Yeni Antlaşma yazıları içinde, kendi kaleme aldığı İncil'i ile ayrıca üç genel mektupları, özellikle de kendi Açıklama (Vahiy, Apokalips) kitabıyla gözde durumdadır.

Kendisini, İnciller anlatımları içinde çoğu kez Petrus ve Yakup ile birlikte görmekteyiz. O ayrıca, Rab İsa'nın “ardımca gel” yönergesine havari Yakup ile olumlu davranış içinde duruş sergilemiştir.

O, tek havaridir ki, son akşam yemeği sırasında, kendi başını Rab İsa'nın göğsüne yaslamıştır.

Kendi kaleme aldığı İncil'inin başında, Rab İsa'nın

Tanrı'nın öncesiz Logos'u olduğunu özellikle vurgulamıştır.

Kendi kaleme aldığı genel mektuplarına gelince, Baba Tanrı'nın, günahlı insan soyu yararına planladığı kurtuluş ve sonsuz yaşama ilişkin özel vurgu yaparak, inanlıyı Rab İsa'nın adıyla Baba Tanrı'nın sonsuz sevgisine yöneltmektedir. Ancak kendi başyapıtı Açıklama (Vahiy, Apokalips) kitabıdır ki, Neron ve Domitian zamanında sürgün edildiği Patmos adasında kaleme almıştır. Diğer havariler yanındaki gözde ayrıcalığı ise doğal bir ölümle bu hayattan ayrılmasıdır. (İ.S. 96 yıllarında) Gömütü (mezarı) Efes'tedir. (Selçuk-Ayasuluk) Gömütü üstüne 6. yüzyılda “Saint Jean Bazilikası” inşa edilmiştir. Bu yapı günümüzde bir müzedir. Ancak oraya ziyarette bulunacak olan tüm Hristiyanlara salık verilir ki, bir an bir şükran duasını Kutsal Üçlemeye sunduklarında, bu dualarını Aziz Yuhanna'nın dualarıyla birleştirsinler.

Arkdiakon Hagop Minasyan

ՄԻՐՈՅ ԱՌԱՔԵԱԼԸ Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

Տէր Յիսուս Քրիստոսի ընտրած առաքելական դասին մէջ մասնատր տեղ մը կը գրաւէ, սիրոյ Առաքեալը Ս. Յովհաննէս:

Ան, սկիզբէն ասդին, տաւականօրէն միշտ իր Տիրոջ կողքին եղած է, մինչև Տիրոջ խաչելութիւնը, ուր նաև ընդունած է Տիրամայրին հարազատ մայրութիւնը, քանի որ Տէր Յիսուս Քրիստոս ըսած է անոր «Ահա քու մայրդ»:

Ան, 27 գիրքերէ բաղկացած Նոր Կտակարանի գրքերու շարքին մէջ աչքառու է նաև իր աւետարանով, երեք ընդհանրական թողթերով և մանաւանդ իր Յայտնովմեան գիրքով:

Զինք աւետարաններու պատմութիւններուն մէջ կը տեսնենք շատ անգամներ Պետրոսի և Յակոբոսին հետ միասին:

Ան, Տէր Յիսուսի «Նտւէս եկոր» հրահանգին անսացողներէն եղած է Յակոբոս առաքելային հետ միասին:

Ան ընտրուած միակ առաքելային էր, որ Տէրունական վերջին ընթրիքին ժամանակ Տէր Յիսուսի կողքին վրայ դրած էր իր գլուխը: Իր աւետարանին սկիզբը մասնատրապէս կը մատնանշէ Տէր Յիսուսի

անսկիզբ Աստուծոյ Բանն ըլլալը:

Գալով իր ընդհանրական նամակներուն, Հօր Աստուծոյ մեղատր մարդկային ցեղին համար տնօրինած փրկութեան և յաւիտենական կեանքին վրայ մասնատր շեշտ կը դնէ և հաաստացեալ դէպի Հօր Աստուծոյ անհուն սիրոյ կ'առաջնորդէ Տէր Յիսուսի անունով:

Բայց իր գլուխ գործոցն է Յայտնովմեան գիրքը, որ գրի առած է Պատմոս կղզիին մէջ, որ արտորուած էր Ներոնի և Տոմիդրիանոսի ժամանակ: Միակ առաքելային է որ մահը ճաշակած է բնական մահով, միա առաքելներուն նայելով (Ք. Ն. 96 տարիներուն):

Գերեզմանը կը գտնուի Եփեսոս (Selçuk-Ayasuluk), իր շիրմին վրայ 6. դարուն կառուցուած է Ս. Յովհաննէսի տաճարը այսօր կ'անուանուի Saint Jean Basilikasi, տաճարը այսօր թանգարան է: Սակայն կը յանձնարարուի ամէն քրիստոնեային, որ հոն կ'այցելէ, պահ մը կենաց և գոհութեան աղօթք մը արտասանէ Ամենասուրբ Երրորդութեան, իր աղօթքները միացնելով Ս. Յովհաննէսի աղօթքներուն:

Յակոբ Ա. Սրկ. Մինասեան



KADIKÖY SURP LEVON KİLİSESİ MICHEL HALAÇOĞLU KÜTÜPHANESİ AÇILIŞI

Uzun yılların izlerini taşıyan ve sandıklarda korunan yaklaşık 110 yıllık geçmişi olan Kadıköy Surp Levon Kilisesi'ne ait kitaplar, Vartabed Mikael Uçar öncülüğünde bir ekip tarafından tasnif edilerek kerabaydzar Levon Zekiyan tarafından hizmete açıldı. Kütüphane modülleri kilise mensubu merhum Michel Hallacıoğlu'nun ailesi tarafından sağlandı. Yaklaşık 500 eserin Ermenice, Türkçe, Fransızca, İngilizce dillerinde sınıflandırılması yapıldı. Timur Tanyel tarafından

mikroçiplere alınan kayıtlar, Bilgi Üniversitesi Restorasyon mezunu Tanya Asinanyan tarafından indeksler oluşturularak tasnif edildi. 5 Nisan 2022 günü Surp Badarak sonrası kerabaydzar Levon Zekiyan tarafından hizmete açıldı. Kilise vernadununda konumlandırılan Michel Halaçoğlu Kütüphanesi özel bibliyografya çalışması yapan uzmanlar tarafından da kullanılabilir. Açılışın ardından misafirler bahçede ağırlandı.

Միշէլ Հալաճօղլուի Անուան Գրադարանի Բացում

5 Ապրիլ 2022, Կիրակի Գատըգիտի Ս. Լևոն Հայ Կաթողիկէ եկեղեցւոյ մէջ Իսթանպուլի և Թուրքիոյ Հայ Կաթողիկէ Համայնքի Վիճակատր Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեանի ձեռամբ և հանդիսատար պայմաններու ներքև տեղի ունեցաւ գրադարանի բացումը: Աւելի քան հարիւր տասը տարուան անցեալի տէր Ս. Լևոն եկեղեցւոյ երդիքին տակ երկար տարիներ անտուկներու մէջ խնամքով պահպանուած շուրջ հինգ հարիւրի մօտ արժէքատու գիրքեր անհամբերովմեամբ կը սպասէին այն օրուան, երբ լոյս աշխարհ պիտի գային և պիտի ժամադրուէին ընթերցասէրներու հետ: Այդ թանկագին հատորները, որոնք իրենց վրայ կը կրէին անցեալի հետքերը, նախ ի մի հաաքուեցան եկեղեցւոյ ժողովրդապետ Գերյ. Հ. Միքայէլ Ս. Վրդ. Ուշարի գլխատրովմեամբ կազմուած յանձնախումբի մը կողմէ: Յետոյ հայերէն, թրքերէն, ֆրանսերէն և անգլերէն լեզուներով կատարուեցաւ անոնց դասատրումը: Եկեղեցւոյ այդ կարևոր ժառանգովմինը արձանագրովմեան տակ առնելու և թուայնացուած միջավայրի փոխադրելու նպատակաւ Իսթանպուլ Բիւլթիւր Համալսարանի դասախօսներէն

Թիմուր Թանյէր մէկ մէկ առաւ հատորներուն գրառակներու և անտանաթերթերու լուսանկարները: Թուայնացման աշխատանքին յաջորդեց հատորներուն ցանկագրումը: Պիլկի համալսարանի ծարտարապետական Վերականգնման բաժնի ընթացաարտներէն Թալիա Ասինանեանն է որ տարաւ ցուցակագրային աշխատանքը, որպէսզի այդ արժէքատու ու հնատիպ հատորները վերջնականապէս ու ապահովապէս տեղ գրաւեն գրադարանի դարաններուն մէջ:

Գրադարանը անտանակոչուած է ի յիշատակ հանգուցեալ Միշէլ Հալաճօղլուի, որ եղած է Ս. Լևոն եկեղեցւոյ երկար տարիներու հաատարիմ անդամ ու ծառայող: Նոյնպէս գրադարանի կահոյքն ու կազմածները ապահովուած են Միշէլ Հալաճօղլուի ընտանիքին կողմէ: Եւ այսպէս՝ 5 Ապրիլ Կիրակի, յետ Սուրբ և Անմահ Պատարագի՝ Գերապայծառ Զեքիեան հանդիսատարապէս բացաւ եկեղեցւոյ վերնատան մէջ գտնուող այս գրադարանը: Բացման արարողովմեան աւարտին տեղի ունեցաւ պատշաճ հիւրասիրովմին եկեղեցւոյ պարտէզին մէջ:

CHANSON D'AUTOMNE

Paul Verlaine

Les sanglots longs
Des violons
De l'automne
Blessent mon cœur
D'une langueur
Monotone.
Tout suffocant
Et blême, quand
Sonne l'heure,
Je me souviens
Des jours anciens
Et je pleure
Et je m'en vais
Au vent mauvais
Qui m'emporte
Deçà, delà,
Pareil à la
Feuille morte.

ԱՇՆԱՆ ԵՐԳ

Ջութակներու
Երկարատև
Հեծկլտուքներն
Աշնանային
Միալար թափովթեամբ
Սիրտս կը խոցեն:

Բոլորովին շնչահեղձ
Ու դալկահար
Ժամը երբոր կը հնչե,
Կը վերյիշեմ
Օրերը հին
Ու կ'արտասուեմ:

Ու ես կ'երթամ տարուած
Վատ հովեն, որ կը քշե զիս
Ասդին անդին,
Նման մեռած
Տերևին:

Փօլ Վերլեն (1844-1896)
«Աշնան երգ»

Հայացուց՝ Վարդան Սարկասյան Բեշիշեան

GÜZ ŞARKISI

Yaralıyor kalbimi
İçli kemanları
Güz'ün
Gönlümde
Tekdüze
Hüzün

Herşey soldu
Saat çaldı
Biliyorum
Anıp eski
Şen günleri
Ağlıyorum;

Düştüm kara
Bir rüzgâra
Beni her an
Sağa sola
Yaprak misali
savuran.

2022 YILINDA GERÇEKLEŞEN ETKİNLİKLER

İsa Mesih'in Mabede Sunulması Yortusu münasebetiyle, 1 Şubat 2022 Salı günü 19:00'da Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi'nde akşam duası ve mumların kutsanma töreni gerçekleştirildi. Ertesi gün, 2 Şubat Çarşamba günü 17:30'da, aynı kilisede İstanbul Latin Katolik Papalık Vekili Mons. Massimiliano Palinuro'nun riyasetinde Kutsal Efkaristiya Ayini sunuldu. Kutsal Ayin'e İstanbul ve Türkiye Ermeni Katolik Cemaati Ruhani Reisi Başepiskopos Levon Zekiyan katılım gösterdi. Ayinin sonunda kilise salonunda bir ağırlama gerçekleşti.

Vartanants Yortusu münasebetiyle, 24 Şubat Perşembe günü Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi'nde Kutsal Ayin sunuldu. Ardından birlikte güne özel pasta kesildi.

Miçink (Büyük Oruç'un Ortası) münasebetiyle 23 Mart 2022 Çarşamba günü 11:00'da Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi'nde Kutsal Ayin sunuldu. Ayinden sonra kilise salonunda Vosgeperan Kadınlar Kolu tarafından bir yemek düzenlendi. Meleğin Meryem Ana'ya Müjdesi Yortusu münasebetiyle, 25 Mart Cuma günü saat 19:00'da Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi'nde Barış duası ve Kutsal Ayin sunuldu. Ardından kilise salonunda genç çiftler ile bir buluşma gerçekleşti.

3 Nisan Pazar günü saat 11:00'de, Kadıköy Surp Levon Kilisesi'nde Pek Muhterem Başepiskopos Levon Zekiyan'ın riyasetinde, Başrahip Mikael Uçar tarafından Kutsal Ayin sunuldu. Ardından Başepiskopos Levon Zekiyan kilisenin yeni kütüphanesinin açılışını gerçekleştirdi.



9 Nisan Cumartesi günü saat 18:30'da Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi'nde Akşam duası sunuldu. Dua sırasında Başepiskopos Levon Zekiyan tarafından Levon Yunkes'e küçük rütbeler verildi. Dzağgazart (Zeytin Dalı Yortusu) münasebetiyle 10 Nisan Pazar günü saat 11:00'de Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi'nde Pek Muhterem Levon Başepiskopos Zekiyan'ın riyasetinde Başrahip Vartan Kazancıyan tarafından Kutsal Ayin sunuldu. Öğleden sonra saat 16:00'da ise Tırnpatsek (Kapıların Açılması Töreni) gerçekleştirildi. Büyük Perşembe, saat 20:00'de Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesinde akşam duası Latsi Kişer (Ağlayış Gecesi) sunuldu.



Crakaluyts (Paskalya Arifesi) münasebetiyle 16 Nisan Cumartesi günü saat 17:15'te Surp Hovhan Vosgeperan kilisesinde Pek Muhterem Başepiskopos Levon Zekiyan'ın riyasetinde, Başrahip Vartan Kazancıyan tarafından Akşam duası ve ardından Kutsal Ayin sunuldu. Akşam duasından önce Başepiskopos Levon Zekiyan, Sn. Vartan Keşişyan'a Gisasargavak derecesi verdi. 17 Nisan Pazar günü, Diriliş Yortusu münasebetiyle Pek Muhterem Başepiskopos Levon Zekiyan tarafından, Sakızağacı, S. Asdvazazin Kilisesi'nde Kutsal Ayin sunuldu ve akabinde imanlıların tebriklerini kabul etti. Öğleden sonra resmi ve dini makamlar, Diriliş Yortusu tebriği için Patrikhane'yi ziyaret ettiler. 24 Nisan Pazar günü, saat 10.30'da, Sakızağacı, Surp Asdvazazin Kilisesi'nde Pek Muhterem Başepiskopos Levon Zekiyan tarafından Kutsal Ayin sunuldu ve ayin sırasında 19 çocuk İlk Görkemli Komünyon aldı.

29 Mayıs Pazar günü saat 11:00'de Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi'nde Pek Muhterem Başepiskopos Levon Zekiyan'ın riyasetinde Muhterem Başrahip Vartan Kazancıyan, Ruhaniliğe takdisinin 30. yılı münasebetiyle Kutsal Ayin sundu. Kutsal Ayin'e Mons. Nicholas Wyrwoll, Peder Joseph Govindu ve Peder Dimitri Mayoğlu katılım gösterdiler. Başrahip Apraham Fıratyan ve D. Hayg Aram Çekiç de Ayinde hazır bulundular. Kutsal Masa'ya D. Hagop Avak Sargavak Minasyan, Gisasargavak Jan Acemoğlu, tbriler Can Yontan ve Levon Yunkes hizmet etti. Surp Hagop Vakfı Yönetim Kurulu üyelerinden Sn. Jan Mimar ve Sn. Antuan Sultanoğlu da Ayine katılım gösterdiler. İlahiler şef Zaven Agay yönetiminde Vosgeperan Tbrats Tas üyeleri tarafından seslendirildi. Ayinin sonunda kilise bahçesinde Vosgeperan Kadınlar Kolu tarafından bir kokteyl düzenlendi.

22 Ekim Cumartesi günü 16:00-20:30 saatleri arasında Ortaköy, Surp Krikor Lusavoriç kilisesinde ve bahçesinde gençlik buluşması gerçekleşti. Buluşmada 1-6 Ağustos 2023'te Lizbon'da gerçekleşecek "Dünya Gençlik Günü" ve "Türkiye Azınlık Vakıfları Seçimlerine Gençlerin Katılımı" konularına yer verildi. Bu buluşma Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi tarafından Surp Hagop ve Ortaköy, Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi Vakfı işbirliği ile organize edildi. Kilisede sunulan Kutsal Ayin'den sonra gençlerden bir grup Akşam duası mezmurlarını okudu, sonrasında orada hazır bulunanlar bahçeye davet edildi ve gündelik konular hakkında soru cevap şeklinde 2 saat birlikte vakit geçirdiler.

Buluşmanın başında Muhterem Başrahip Vartan Kazancıyan bir açılış konuşması yaptı ve Pek Muhterem Başepiskopos Levon Zekiyan'ın gençlere yazdığı mektubu okudu. Daha sonra Özel Surp Haç Tıbrebank Ermeni Lisesi Vakfı'nın Yönetim Kurulu Başkanı ve Ortodonti Uzmanı

Prof. Dr. Toros Alcan, gençlere tecrübelerinden bahsederek, tavsiyelerde bulundu. Vakıf seçimlerinde gençlerin rolünden söz ederek, şimdi ve gelecekte cemaate hizmet etmenin önemini vurguladı. Genç avukatlar Arda ve Destina Kantik de söz olarak vakıf seçimleri yönetmeliğinden ve seçimlerin nerede ve nasıl gerçekleşeceği hakkında gençleri aydınlattı. Gençlerin sorduğu sorular ve verilen cevaplar da merak uyandırdı.

Günün ikinci konusu 1-6 Ağustos 2023'te Lizbon'da Papa Françesko Hazretleri'nin katılımıyla gerçekleşecek olan "Dünya Gençlik Günü" idi. Beyrut'tan İstanbul'a misafir gelen Hayr Garabed Kılincyan bu konuda söz aldı. Lizbon buluşmasının sembolünü açıkladı ve oradan yola çıkarak o günlerin ruhani öneminden söz etti. Birçok genç Lizbon'a gitmeyi ve bu güzel tecrübeyi yaşamayı diledi. Bu güzel buluşma gençler tarafından bahçede yapılan ağırlama ile son buldu. Katılımcılar gelecek aylarda yeniden bir araya gelmek ve Noel'e hazırlanmak üzere anlaştılar.



Ermeni Katolik Cemaati Vakıf seçimleri 18 Aralık Pazar günü gerçekleşti. Türkiye ve İstanbul Ermeni Katolik Cemaati; 10 vakıftan 9'unun mütevelli heyetleri, yani yönetim kurulu seçimi Pazar günü sona erdi. Sekizi İstanbul'da, birisi Mardin'de olan vakıf seçimleri sorunsuz bir biçimde tamamlandı. İstanbul Surp Hagop Vakfı seçimleri ise 2023 yılı içinde gerçekleştirilecektir. Türkiye Ermeni Katolik Cemaati Ruhani Reisi Pek Muhterem Başepiskopos Levon Zekiyan yapmış olduğu duyuru ile vakıf seçimleri için beklenen izinleri veren Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne, vakıf yönetimlerine aday olan ve seçimlerde oy kullanan tüm cemaate teşekkür ederek sonuçların herkes için hayırlı olmasını diledi.





23 Aralık akşamı saat 20:00'de, Surp Hagop Vakfı Lokal'inde bir gençlik buluşması ve Noel kutlaması gerçekleştirildi. Güne özel misafirperverlik öncesinde Başepiskopos Levon Zekıyan orada bulunan gençlere hitap ederek, buluşmalara her zaman katılım göstermelerini ve hep böyle coşkulu olmalarını diledi.

Noel Arifesi münasebetiyle 24 Aralık Cumartesi saat 16:45'te Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi'nde Pek Muhterem Başepiskopos Levon Zekıyan'ın riyasetinde, Muhterem Başrahip Vartan Kazancıyan tarafından Kutsal Ayin sunuldu. Kutsal Ayin'den önce Bomonti Mihitryan Okulu öğrencileri tarafından okumalar

yapıldı. Saat 18:00'de sunulan Ayinde, Kutsal sofraya Muhterem Başrahip Apraham Fırat, D. Hayg Aram Çekiç, D. Hagop Ast Diyakon Minasyan, Gsrg. Vartan Keşişyan, Gsrg. Jan Acemoğlu, tbrirler Can Yontan, Levon Yunkes ve Çetin Öğmen hizmet ettiler. Zaven Agay'ın yönetiminde tbrats tas üyeleri güne özel ilahileri okudular. Ayinden sonra kilise salonunda bir ağırlama gerçekleşti.

Noel Yortusu münasebetiyle, 25 Aralık Pazar günü saat 10:30'da Sakızağacı, Surp Asdvadzazın Patriklik Kilisesi'nde Pek Muhterem Başepiskopos Levon Zekıyan'ın riyasetinde, Muhterem Başrahip Apraham Fıratyan tarafından Kutsal Ayin sunuldu. Ayin sırasında Gisasargavak Vartan Keşişyan'ın Sargavak takdis töreni gerçekleşti. Öğleden sonra Başepiskopos Levon Zekıyan, Ruhaniler ve vakıf yönetim kurulu temsilcileri ile Rum Patriği Kadasetli Bartholomeos Hazretleri'nin temsilcisi Peder Dimitri Mayoğlu'nu, Süryani Katolik Kilisesi Patrik Vekili Orhan Çanlı'yı, İBB temsilcisi Nilüfer Taşkın'ı, Beyoğlu Belediye Başkanı Haydar Ali Yılmaz'ı, Şişli Belediye Başkanı Muammer Keskin'i, Kadıköy Belediye Başkanı Şerdil Dara Odabaşı'yı, Adalar Belediye Başkanı Erdem Gül'ü, HDP Milletvekili Hüda Kaya'yı, Beyoğlu Surp Gazer Ermeni Katolik Mhitaryan Manastır ve Mektebi Vakfı eski yönetim kurulu başkanı Rita Nurnur'u, Kitab-ı Mukaddes Şirketi Müdürü Tamar Karasu'yu ve bazı temsilcileri kabul etti.

Hazırlayan: Mari Demir



2022 ՏԱՐԻՆ ՄԻ ՔԱՆԻ ԷԶԵՐՈՎ



Յիսուսի Տաճար Ընծայման՝ Տեառնընդառաջի տօնին առիթով, Երեքշաբթի՝ 1 Փետրոսարին, ժամը 19:00-ին, Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցույ մէջ երեկոյեան ժամերգութիւն և մոմերու օրհնութիւն տեղի ունեցաւ: Յաջորդ օրը, Չորեքշաբթի, 2 Փետրոսարին, ժամը 17:30-ին, Պոլսոյ Լատին Կաթողիկէ Առաքելական Փոխանորդ՝ Արհի. Մասիմիլիանօ Եպիսկոպոս Պալինուրոյի նախագահութեամբ նոյն եկեղեցույ մէջ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ, որուն մասնակցեցաւ Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զէքիեան: Պատարագի աւարտին սրահին մէջ հիւրասիրութիւն մը տեղի ունեցաւ:

Վարդանանցի առիթով Հինգշաբթի, 24 Փետրոսարին, Սուրբ Յովհան Ոսկեբերան

եկեղեցույ մէջ ժամերգութիւն և Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ ապա ճաշէն ետք Ս. Պատարագին մասնակցողները հատեցին օրոտան յատուկ կարկանդակը:

Միշինքի առիթով, Չորեքշաբթի, 23 Մարտին, ժամը 11:00-ին, Սուրբ Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցույ մէջ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ, ապա Ոսկեբերան Տիկնանց Յանձնախումբին կողմէ ճաշ մը սարգուեցաւ:

Աւետման տօնին առիթով Ուրբաթ, 25 Մարտին ժամը 19:00-ին, Խաղաղական ժամերգութիւն ապա Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ, որմէ ետք եկեղեցույ սրահին մէջ երիտասարդ զոյգերուն հետ հանդիպում մը կատարուեցաւ:

Կիրակի, 3 Ապրիլին, Գատըգիտի Ս. Լևոն եկեղեցւոյ մէջ, Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեանի նահագահութեամբ, Հ. Միքայէլ Մ. Վրդ. Ուշարի կողմէն Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ, որմէ ետք Արհի. Գերապայծառ Տէրը նոր գրադարանի բացումը կատարեց:

Շաբաթ, 9 Ապրիլին ժամը 18:30-ին, Ս. Յովհանն Ոսկեբերան եկեղեցւոյ մէջ երեկոյեան ժամերգութիւն մատուցուեցաւ, որուն ընթացքին Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեան Լևոն Նունքէսի շնորհեց դպրութեան փոքր կարգերը: Նոյն եկեղեցւոյ մէջ, Ծաղկազարդի առիթով, Կիրակի 10 Ապրիլին, ժամը 11:00-ին, Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեանի հանդիսապետութեամբ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ և ժամը 16:00-ին Դռնբացքի արարողութիւն տեղի ունեցաւ: Աւագ Հինգշաբթի, 14 Ապրիլին ժամը 20:00-ին, Սուրբ Յովհանն Ոսկեբերան եկեղեցւոյ մէջ Հսկումի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ: Իսկ Գատըգիտի Ս. Լևոն եկեղեցւոյ մէջ, Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեանի հանդիսապետութեամբ կատարուեցաւ խաարման գիշերի ժամերգութիւնները: Ս. Զատիկի խթման առիթով՝ Շաբաթ, 16 Ապրիլին ժամը 17:15-ին Ս. Յովհանն Ոսկեբերան եկեղեցւոյ մէջ, Սուրբ Գրային ընթերցումները և ժամերգութիւն կատարուեցաւ ապա Խթման Ս. Պատարագը մատուցուեցաւ: Ժամերգութենէն առաջ Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեան կիսասարկաւագ ձեռնադրեց դպիր Վարդան Քէշիշեանը: Կիրակի 17 Ապրիլին, Սուրբ Յարութեան տօնին առթիւ թեմիս Առաջնորդ Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեան, Աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ Սուրբ Պատարագ մատուցանեց, ապա տնօրհնէք կատարեց և ընդունեցաւ հաւատացեալներուն շնորհատրութիւնները: Կէսօրէ ետք Առաջնորդարան ժամանեցին պաշտօնական և պետական անձնատրութիւններ, զատկական տօներուն առթիւ շնորհատրութիւններ փոխանակելու համար:

Կիրակի, 24 Ապրիլին, ժամը 10:30-ին Սաքըզաղաճը Սուրբ Աստուածածին Աթոռանիստ եկեղեցւոյ մէջ, Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեանի կողմէ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ, որուն ընթացքին, ամիսներէ ի վեր պատրաստուած 19 մանուկներ հանդիսատր կերպով Առաջին Սուրբ Հաղորդութիւնը ընդունեցան:

Շաբաթ 22 Հոկտեմբերին, ժամը 16:00-էն 20:30, Պոլսոյ Օրթոգիտ թաղամասին մէջ գտնուող Ս. Գրիգոր Լուսատրիչ եկեղեցւոյ պարտէզին մէջ տեղի ունեցաւ երիտասարդական հանդիպում մը, որուն նիւթերն էին Ա. «Երիտասարդական Համաշխարհային Օրերը» որ պիտի ըլլան Լիզպոն 1-6 Օգոստոս 2023-ին Բ. Թուրքիոյ փոքրամասնութիւններու հոգաբարձութիւններուն ընտրութիւններուն երիտասարդներու մասնակցութիւնը:

Այս ձեռնարկը կազմակերպուած էր նախաձեռնութեամբ Ս. Յովհանն Ոսկեբերան եկեղեցւոյ ժողովրդապետութեան և գործակցութեամբ Ս. Յակոբ և Ս. Գրիգոր Լուսատրիչ հոգաբարձութիւններու:

Ձեռնարկը սկսաւ Ս. Պատարագով, որ մատուցանեց Լիբանանէն ժամանած՝ Գերապատի Հ. Կարապետ վրդ. Գրընճեան, փոխ տեսուչ Զմմառու Ընծայարանին: Ս. Պատարագէն ետք ներկաները երկու դասի բաժնուելով երեկոյեան ժամերգութեան սաղմոսները աղօթեցին, ապա յատուկ դիտատրութիւններով առաջադրեցին միշտ «Աստուծոյ վստահիլ և չվախնալ» ինչ որ երեկոյեան այս աղօթքին նիւթը կը հանդիսանար: Ապա բոլոր ներկաները պարտէզ հրաիրուեցան և օրուան նիւթերու շուրջ հարցում պատասխանի մօտ երկու ժամ անցուցին:

Այս հանդիպումին սկիզբը, Գերյ. Հ. Վարդան Ս. Վրդ. Գազանձեան բարի գալուստ մաղթեց բոլորին և կարդաց Արհի. Լևոն Արք. Զեքիեանի պատգամը ուղղուած երիտասարդներուն: Պատգամին ընթերցումէն ետք, առաջին միջամտութիւնը կարատեց Փրոֆ. Դոկտ. Թորոս Ալճան, որ մասնագէտ է ատամնաշարի և բերնի հարցերու և դասախօս է Իսթանպուլի զանազան համալսարաններու մէջ: Ան ազգային գործիչ է ու գործօն անդամ՝ հայ իրականութեան մէջ, ի մասնատրի Սուրբ Խաչ դպրեվանքի ներկայ հոգաբարձութեան մէջ: Ծառայած է նաև Թուրքիոյ փոքրամասնութիւններու Միութեան որպէս ատենապետ:

Ան նախ իր փորձառութիւնը փոխանցեց երիտասարդներուն, և քաջալերեց, որ տէր կանգնին վաքըֆներու իրականութեան, որովհետև անոնք ազգային և համամարդկային արժէքներ են: Անոնք կարևոր կառոյցներ են, որոնք մեր անցեալէն եկած են և կը ծառայեն մեր ներկային և պիտի ծառայեն ապագային: Անոնց տէր կանգնիլ կը նշանակէ ծառայել համայնքին և պահպանել այդ արժէքները, ըսաւ ան: Ապա երիտասարդներուն ներկայացուց երիտասարդ ատամնաբոյժ վիրաբոյժ Դոկտ. Շանթ Ալթունգարան, որ իր կարծին պատասխանեց թէ ինչու երիտասարդ մը պարտի հայ խնամակալութեան կամ հոգաբարձութեան մէջ ծառայել: Ապա խօսք առին Տեսդինա և Արտա Քանդիք երիտասարդ փաստաբանները, որոնք իրենց կարգին բացատրեցին իրաական և պետական օրէնքները և թէ ինչպէս և ուր պիտի կատարուին այս ընտրութիւնները: Անոնք իրենց անձնական և համայնքային փորձառութիւններն ալ փոխանցեցին երիտասարդութեան: Երիտասարդները շատ հետաքրքրութիւն ցոյց տուին և հարցումներ ունէին, որոնց պատասխաններն ալ նոյնքան հետաքրքրական էին:

Օրոտան երկրորդ նիւթն էր Երիտասարդական Համաշխարհային Օրերը, որ պիտի կատարուին Լիզբոնի մէջ, Փրանկիսկոս Սրբազան Քահանայապետին մասնակցութեամբ, 1-6 Օգոստոս 2023-ին: Այս մասին խօսք առաւ Հայր Կարապետ վրդ. Գրլընձեան, որ հիւրաբար Պոլիս ժամանած էր Լիբանանէն: Հ. Կարապետ նախ բացատրեց Լիզբոնի հանդիպումին խորհրդանշանը, որմէ մեկնելով տոաւ նաև այդ օրերուն հոգևոր կարևորութիւնը: Ապա անդրադարձաւ այդ օրերուն լոգոնքին մասին, որ Ղովասի Աւետարանէն մէկ համար մըն է, որ կ'ըսէ. «Մարիամ փութով ծամբայ ելաւ ու գնաց...»: Այս փութով երթալու մասին Հայր Սուրբը անդրադարձաւ ըսելով, որ բոլոր երիտասարդները ունենալու են Մարիամի այս խանդը, որ կու գայ երիտասարդ հաստքէն և Աստուծոյ վստահելէն: Վստահիք Աստուծոյ, որ մեզի հետ պիտի ըլլայ միշտ, բայց նաև մեր հաստքը գործնական արարքներու վերածենք, ըսաւ վարդապետը: Շատ երիտասարդներ փափաք յայտնեցին միասին Լիզբոն երթալու, այս գեղեցիկ փորձառութիւնը ապրելու համար:

Զեռնարկը վերջ գտաւ հացի մէջ «սուճուք»ի և «քէօֆթէ»յի հիւրասիրութեամբ, որ երիտասարդները պատրաստած էին:

Թուրքիոյ Հայ Կաթողիկէ Համայնքի հոգաբարձութիւններու ընտրութիւնը կատարուեցաւ Կիրակի, 18 Դեկտեմբերին, Բանկալթը Միթիթարեան վարժարանի մէջ: Հայ Կաթողիկէ Համայնքի 10 վաքըֆներէն 8-ի ընտրութիւնները կատարուեցան Իսթանպուլ իսկ մէկը՝ Մարտին:

Ս. Յակոբ հոգաբարձութեան ընտրութիւնը պիտի կատարուի 2023-ին: Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեան շնորհատրեց նոր հոգաբարձուները և յաջողութիւն մաղթեց անոնց նոր պաշտօններուն մէջ, որ մեծ և կարևոր պատասխանատուութիւն մըն է ըսաւ Աստուծոյ և համայնքին առջև:

23 Դեկտեմբերին երեկոյեան ժամը 20:00-ին Սուրբ Յակոբ հիմնարկի հանդիպման վայրին մէջ տեղը ունեցաւ երիտասարդական հանդիպում և Սուրբ Ծննդեան տօնի շնորհատրութիւններու փոխանակում: Օրոտան յատուկ հիւրասիրութենէն առաջ Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեան իր սրտի խօսքը ուղղեց ներկայ երիտասարդներուն և մաղթեց որ միշտ աւելի մասնակցին և խանդավառեն համայնքային կեանքը:

Շաբաթ՝ 24 Դեկտեմբերին, ժամը 16:45-ին, Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցոյ մէջ, Ծննդեան ծրագալոյցին առիթով և Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեանի հանդիսապետութեամբ, Գերյ. Հ. Վարդան Ծ. Վրդ. Գազան-ճեանի կողմէ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ: Սուրբ Պատարագէն առաջ ժամերգութեան աւարտին, Պօմոնթի Մխիթարեան Վարժարանի աշակերտները ծրագալոյցի ընթերցումները կարդացին: Սուրբ Պատարագին մասնակցեցան Գերյ. Հ. Աբրահամ Ծ. Վրդ. Ֆրրաթեան, Տ. Հայկ Արամ Քհն. Զեքիեան, Տ. Յակոբ Ա. Սրկ. Մինասեան, Կսրկ. Վարդան Քէշիշեան, Կսրկ. Ժան Աճեմօղլու, դպիրներ՝ ձան Եոնդան, Լևոն Եոնքէս և Զեթին Էօղմէն: Զաւէն Ակայի ղեկավարութեամբ դպրաց դասի անդամները «Խորհուրդ Մեծ»-ը և օրոտան շարականները երգեցին: Սուրբ Պատարագէն ետք եկեղեցոյ սրահին մէջ հիւրասիրութիւն մը տեղի ունեցաւ:

Սուրբ Ծննդեան տօնին առիթով, Կիրակի, 25 Դեկտեմբերին ժամը 10:30-ին, Սաքրգաղաճը, Սուրբ Աստուածածին Աթոռանիստ եկեղեցոյ մէջ Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեանի հանդիսապետութեամբ, Գերյ. Հ. Աբրահամ Ծ. Վրդ. Ֆրրաթեանի կողմէ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ: Պատարագի ընթացքին Կիսասարկաագ Վարդան Քէշիշեանի սարկաագութեան ձեռնադրութիւնը կատարուեցաւ: Կէսօրէ ետք, Արհի. Տ. Լևոն Արք. Զեքիեան, քահանայից և հոգաբարձութիւններու ներկայացուցիչներու հետ ընդունեցաւ՝ Օրթոտոքս եկեղեցոյ Ն.Ս. Բարթողիմէոս Տիեզերական Պատրիարքի ներկայացուցիչը՝ հայր Տիմիթրի Մայօղլու, Ասորի Կաթողիկէ Եկեղեցոյ պատրիարքական փոխանորդ Արժ. Տ. Օրհան Աագ Քահանայ Չանլը, Իսթանպուլի Քաղաքապետութեան ներկայացուցիչ՝ Նիլուֆէր Թաշքըն, Պէյօղլույի Քաղաքապետը՝ Հայտար Ալի Երլմագ, Շիշլիի Քաղաքապետը՝ Սուամմէր Քէսքին, Գատըզիլի Քաղաքապետը՝ Շերտիլ Տարա Օտապաշը, Կղզեաց Քաղաքապետը՝ Էրտէմ Կիւ, Երեսփոխան Հիտա Քայա, Պէյօղլու Սուրբ Ղազար հայ կաթողիկէ Մխիթարեան վանք և վարժարանի հին հոգաբարձութեան ատենապետը Տիկին Ռիթա Նոյնուր, Սուրբ Գիրքի Ընկերութեան Տնօրէն Թամար Քարասու և զանազան այլ ներկայացուցիչներ:

Պատրաստեց՝
Մարի Տէմիր



YENİ YIL YORTUSU MAS CELEBRATION İSTANBUL 2022

YENİ YIL YORTUSU



'YENİ YIL YORTUSU'
İSTANBUL VALİSİ
ALİ YERLİKAYA'NIN
EV SAHİPLİĞİNDE
ÇIRAĞAN SARAYI'NDA
RESEPSİYON

Gamurç köprü
gamurç
www.armcatistanbul.org